ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,341 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1905, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 — 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ — 28 ԶԻԼԿԱՏԷ, 1322 — 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ՍԱ" 1320 — ՍՈՒՐՃԷՃԻ

Բիւզանդիոն

بوزانتيون
ايكي بوزي وسياسي غزته، صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره خانه سى بابعالى جاده سى ٢٣-٢٥ نومرولى
داره مخصوصه ده در

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՎԱՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ցոպպէէն Երուսաղէմ.—Մինչեւ Պէյրութ բաւական խաղաղ էր ծովը. բայց այն ինչ մեկնողին հեռացանք նաւահանգիստէն, կատղած ծովուն ալիքները սկսան ծեծել անդադար նաւուն կողերը, վախով անցուցինք այն գիշերը։ Առաւօտուն հասած էինք Ցոպպէի առջեւ, բայց ծովը չէր դադրած իր կատաղութենէն, որով հսկայ շոգենաւը չհամարձակեցաւ մօտենալ քաղաքին, և հեռուն բացերը խարըսխեց։ Նաւորդներուն արգիլուած էր ցամաք ելնել։ Անշուշտ Ցոպպէի ծովուն համար նոր չէր բնաւ այս արհաւրոտ տեսարանը։ Օր մ'ամբողջ Ցոպպէի առջեւ նաւուն մէջ ակամայ սպասել ետք, յաջորդ առտուն, ծովը բաւական հանդարտելով, անհամբեր իջանք մակոյկ, որոց վարպետ վարիչները թիավարելու ամբողջ ժամանակամիջոցին չդադրեցան հնչեցնելէ իրենց մելամաղձ մաղթերգը։ Երբ անվտանգ ելանք ցամաք, լայն շունչ մը կ'առեցնէր մեր թոքերը, ա՛լ ազատուած էինք ծովուն երկիւղալի փորձանքէն։ Ցոպպէի Հայոց վանքին պահակն առաջնորդեց մեզ շիտակ վանք, ուր պահիկ մը հանգչելէ յետոյ, ներկայացանք վանահայր վարդապետին, որուն, ըստ սովորութեան, ամէն ուխտաւոր վճարեց Դարպաս կոչուած տուրք մը, կէս ոսկի, յանուն Ցոպպէի և Ռէմլէի Հայոց վանքերուն։ Ռէմլէ Երուսաղէմի և Ցոպպէի միջեւ գիւղ մ'է, ուր Հայերն ունին վանք մը, վանքապատկան արտեր և վանահայր վարդապետ մը։ Հայերն Ցոպպէի մէջ ունին Ս. Նիկողայոս անուն վանք մը, համանուն մատուռ-եկեղեցի մը, և տասնէ աւելի սենեակներ՝ ուխտաւորաց յատկացեալ։ Վանահօր սենեակը մանաւանդ ծովահայեաց գեղեցիկ դիրք մը գրաւած է։ Վանքին մէջ կ'գտնուին վանահօրմէն զատ ժամարար վարդապետ մը, Դպիր—աւագերէց մը, որ կ'վարէ տեղացի հայ մանուկներու յատուկ նախակրթարան մը, փոխարար մը, սենեկապան մը և գանձապան մը։ Վանքին մատակարարութիւնն յանձնուած է վանահօր, որ պատասխանատու է Երուսաղէմի վանքին ընդհանուր Վարչութեան։ Երկու օր Ցոպպէի մէջ մնալէ յետոյ, կառախումբով մեկնեցանք Երուսաղէմ. Ցոպպէէն մինչեւ Երուսաղէմ կառախումբը չորս ժամէն կրնայ հասնիլ, մերթ կանգ առնելով գիւղերու կայարաններուն առջեւ, մերթ սուրալով հարթ դաշտագետիններու կամ ծառաստաններու և մերթ երկու լերանց միջեւէն։ Երեկոյեան ժամը 11ին (Ը. Թ.) հասանք Երուսաղէմի կայարանը, ուր հիւրընկալ վարդապետ մը դիմաւորելով զմեզ առաջնորդեց դէպ ի Մայր Վանքն Ս. Յակոբեանց։

Ս. Յակոբեանց վանքը. — Երուսաղէմի Հայոց Ս. Յակոբեանց վանքն համակ քարուղէն հաստատութիւն մ'է, ընդարձակ, բարձրադիր ու օդաւոր և կ'կոչուի Մայր վանք, որուն դուռն երկաթեայ վիթխարի փեղկ մ'է, մէջտեղէն ունենալով նոյնպէս երկաթեայ դռնակ մը։ Այս է վանքին պաշտօնական դուռը, որմէ զատ կան նաեւ մի քանի փայտաշէն դռներ, մին Պատրիարքարանի պարտէզին դուռն է, որ կ'առաջնորդէ վանքին բաղնիքը։ Երկրորդն է Ժառանգաւորաց վարժարանի յետկոյս պարտէզին դէպ ի փողոց նայող դուռը, և երրորդը՝ Մայրապետանոցին կից մէջ ընդ մէջ կրկին դռները, որոնք աւելի կարճ ճամբով կ'առաջնորդեն Ս. Փրկիչ վանքը։ Մայրապետանոցին կից ցածկեկ դուռ մ'ալ կայ, զոր քաղաքացի Հայ ժողովուրդը կ'գործածէ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին երթալու համար։ Վանքին պաշտօնական դրան առջեւ կ'գտնուի բաւական ընդարձակ ու կանոնաւոր պողոտայ մը, որուն աջակողմէն կ'երթացուի քաղաք, իսկ ձախ կողմէն Սիօնի վերնատունը։ Մայր դրան ճիշտ հանդիպակաց կողմը կ'գտնուին հսկայ ուռենիներով ու մայրիներով երեք ընդարձակ պարտէզներ, որք բոլորովին անմշակ թողուած են շնորհիւ վանականներուն աշխատասիրութեան!...։ Ս. Յակոբեանց վանքն ունի հետեւեալ յարկաբաժինները, որոց իւրաքանչիւրին վրայ առանձին պիտի խօսինք.—

1. Ս. Յակոբեանց Տաճարը.
2. Պատրիարքարանը,
3. Ժառանգաւորաց վարժարանը,
4. Մայրապետանոցը,
5. Մատենադարանը,
6. Ուխտաւորաց թաղերն ու սենեակները,
7. Միաբանութեան բնակարաններն ու կենցաղը։

Ս. Յակոբեանց տաճարը.—Վանքի պաշտօնական դրան մօտի անցքին հանդէպ կ'պարզուի Ս. Յակոբեանց հոյակապ Տաճարը, որ բաց ի պահարանի յետկոյս դռնէն, ունի մէկ ուղղութեան վրայ երեք դռներ. միջինը, որ համեմատաբար աւելի մեծ է միւսներէն, ժողովրդեան յատկացուած է, աջակողմեանը՝ եկեղեցական պաշտօնէից, իսկ ձախակողմեանը՝ կանանց։ Տաճարը Ս. Յակոբեանց կ'կոչուի՝ յանուն երկուց Ս. Առաքելոցն Յակոբեանց,—մին Յովհաննէս Աւետարանչի եղբայրն Յակոբոս, որ Ցոպպէի մէջ գլխատուեցաւ Հերովդէս թագաւորի հրամանաւ, և որուն գլուխն ամփոփուած է նոյն յարկին ներքեւ գեղադիր մատուռ մը մէջ, որ կ'ըսուի գլխադիր Ս. Յակոբայ մատուռ. երկրորդ՝ եօթանասուներկու աշակերտներէն Յակոբոս Տեառնեղբայր, որուն ոսկերոտիքը կ'հանգչին Տաճարի աւագ խորանին ներքեւ, և որուն բնակութիւնն եղած է արդէն [illegible] ի նախնումն։ Ս. Յակոբեանց Տաճարը միապաղաղ ու քառակուսի ընդարձակ եկեղեցի մ'է. ունի աւագ խորան մը համակ ոսկեզօծ, որուն երկու կողմերը կը գտնուին երկու խորաններ նոյնպէս ոսկեզօծ, աջակողմեանը յանուն Յովհաննու Մկրտչի, և ձախակողմեանը յանուն Ս. Աստուածածնի։ Աւեանին երկու կողմերը կան կրկին դռներ, աջ կողմինը Ս. Ստեփաննոսի մատուռը կամ պահարան առաջնորդող, իսկ ձախակողմեանը Ս. Լուսաւորչի մատուռը կամ վերնատուն հանող։ Գլխադիր Ս. Յակոբայ մատրան կից դուռ մը կայ, որ կ'առաջնորդէ Տաճարին Գանձարանը, ուր խնամօք պահուած են վանքին նուիրուած եկեղեցական թանկագին խոյքեններ, պատարագչի հանդերձներ, ծանրագին սաղաւարտներ, եպիսկոպոսական խոյրեր, շուրջառներ, շապիկներ, գաւազաններ, արծաթ ու ոսկի կանթեղներ և խորաններու զանազան զարդեր։ Գանձարանը յանձնուած է Լուսարարապետի մը, որ ընդհանրապէս եպիսկոպոս կ'ըլլայ, և իրեն միայն ծանօթ են Գանձարանի պարունակութիւնները։ Լուսարարապետը, ընտրուելով վանական ընդհանուր Ժողովոյ քուէարկութեամբ, Գլխադրի մատրան մէջ երդմամբ կ'ուխտէ հաւատարիմ մնալ ցմահ իր պաշտօնին, և այնպէս կ'ստանայ Գանձարանի բանալիները։ Լուսարարապետի իրաւասութեան ներքեւ են եկեղեցական բովանդակ պաշտօնեայք։ Լուսարարապետի հսկողութեան տակ լուսարարները պաշտօն ունին եկեղեցւոյ և եկեղեցական [illegible] սպասարկելու։ Եկեղեցին ունի երեք մաս, առաջին մասին մէջ են խորանները, որոց վրայ պատարագ կ'մատուցուի աւուր պատշաճի. երկրորդ մասը կ'կազմեն աջակողմեան ու ձախակողմեան դասերը, ուր կ'կանգնին եկեղեցական պաշտօնեայք։ Աջակողմեան դասուն վերի ծայրը կ'գտնուի Ս. Պատրիարք Հօր աթոռը, որուն կից է Տեառնեղբայր Ս. Յակոբայ առաքելական աթոռը։ Դասին յետկոյս կայ ատեանը, գմբեթին ներքեւ, ուր կ'կատարուին հանդիսաւոր տօներու նախատօնակները։ Երրորդ մասն է Տաճարին հրապարակը, ուր ժողովուրդն աղօթքի կ'կանգնի։ Տաճարին պատերն համակ ծածկուած են մեծադիր իւղաներկ պատկերներով, որք կ'ներկայացնեն Յիսուսի տնօրէնութեանց դէպքերն ու մարտիրոսաց գլխաւոր դէմքերը։ Տաճարին յատակը ծածկուած է գոյնզգոյն մօզայիքներով ու մարմարիոններով։ Աւանդներուն ոսկեզօծ խաչկալները ծածկոցով մը կ'փակուին պահոց և լուր օրերը, որով Տաճարն անշուք պարզութիւն մը կ'զգենու, իսկ հանդիսաւոր օրեր վեհութիւն մը կ'տիրէ Տաճարին մէջ, և այս կ'պատահի մանաւանդ Ծննդեան ու Զատկի տօներուն։ Զատկին յաջորդ Երկուշաբթի օրը, իր նմանին մէջ միակ փառաւոր հանդէսն է որ տեղի կ'ունենայ պատարագի աւարտման միջոցին. եպիսկոպոսք խոյրերով, վարդապետք սաղաւարտներով, սարկաւագներն ու դպիրք արծաթեայ բուրվառներով ու ծանրագին շապիկներով երիցս թափոր կը դառնան Տաճարին մէջ, մինչ զանգակը կ'ղօղանջէ տխրանոյշ։ Նոյն օրը Տաճարը լոյսերու մէջ ողողուած և Հայ ուխտաւորաց ու օտարազգիներու խուռներամ բազմութեամբ լեցուած կ'ըլլայ։ Եկեղեցական երգեցողութիւնք պէտք եղածին չափ կանոնաւոր չեն, երգեցիկ խումբը կը կազմեն Ժառանգաւորաց վարժարանի աշակերտք, որոց մէջ անխտիր կ'գտնուին ձայնաւորութեան մնա՛ւ յարմարութիւն չունեցողներ իսկ. և այս պարագան է աւա որ կ'խանգարէ երգեցողութեանց ներդաշնակութիւնը։ Դրեթէ ամէն Շաբաթ առաւօտ անխափան պատարագ կ'մատուցուի Գլխադրի մատրան մէջ, և երկու շաբաթն անգամ մը Կիրակի օրն աւագ խորանին վրայ. Նշանակուած մասնաւոր օրեր ալ վանքի Միաբանութիւնը պաշտօնապէս կ'դիմէ միւս սրբավայրերն եկեղեցական արարողութիւններ կատարելու և պատարագելու համար, ինչպէս տէրունական տօներուն՝ Ս. Յարութիւն, Ծննդեան՝ Բեթղեհէմ, Աստուածածնայ տօնին՝ համանուն եկեղեցւոյն մէջ։ Սովորական կամ պարզ օրերուն պատարագիչը կ'ըլլայ վարդապետ մը, որ իր կարգին միայն կրնայ պատարագել և կ'ստանայ կէս մէճիտ ժամուց, եպիսկոպոսական պատարագը տարին հազիւ 6—7 անգամ տեղի կ'ունենայ և պատարագիչ եպիսկոպոսն երկու ոսկի կ'ստանայ ժամուց, իսկ պատրիարքական պատարագը տարին երեք անգամ տեղի կ'ունենայ, Գլխադիր Ս. Յակոբայ տօնին, համանուն մատրան մէջ, Մեծ Պահոց Դատաւորաց կիրակիին՝ Քրիստոսի գերեզմանին վրայ, և Զատկին յաջորդ օրը՝ Ս. Յակոբայ Տաճարին աւագ խորանին վրայ։ Լատինաց Միաբանութիւնը Շաբաթ օրերն արտօնուած էր պատարագել Ս. Գլխադրի մատրան մէջ հանգուցեալ Եսայի Պատրիարքի օրով, բայց ա՛յն օրէն որ անհաւատարմութեան փորձ մը տեղի ունեցաւ սոյն Միաբանութեան կողմէ, Ս. Յակոբայ գլուխը գաղտագողի առնելու դիտումով, դադրեցուցաւ անոնց պատարագը, և իսպառ մերժուեցան Ս. Յակոբայ Տաճարէն։

Պատրիարքարանը.— Թէեւ մէկէ աւելի տարբեր անցքեր կան Պատրիարքարան առաջնորդող, բայց պաշտօնական ճամբան է Ս. Յակոբեանց տաճարին արտաքին հրապարակին հանդէպ կամարաձեւ անցքը, որուն քարէ սանդուխը կ'առաջնորդէ Պատրիարքարանի ընդարձակ սրահը, որ կահաւորուած է եւրոպական ճաշակով, թաւշապատ թիկնաթոռներով, և եկեղեցապատմական նշանաւոր դէմքեր ու դէպքեր ներկայացնող պատկերներով զարդարուած։ Պատրիարքական այս սրահին մէջ կ'ընդունուին պաշտօնական այցելութիւնները, և ի պահանջել հարկին տեղի կ'ունենան վանական Ընդհ. Ժողովոյ գումարումները։ Սրահին երկու կողմերը մէկզմէկու դէմ կան կրկին դռներ, որոնցմէ ներս պարզուող սենեակներն յատկացուած են Ս. Պատրիարքին բնակութեան։ Պատրիարքարանի յարկին ներքեւ կան մէկ քանի սենեակներ ալ. մին վանքի տնօրէն—Ժողովոյ տրամադրութեան տակ կ'գտնուի, իսկ միւսները նոյն յարկին սպասաւորներուն յատկացուած են։ Ս. Պատրիարքի պաշտօնը ցմահ տեւական է. Ն. Սրբազնութիւնն է վանքին բացարձակ պետը, որ Տնօրէն Ժողովոյ խորհրդակցութեամբ ու գործակցութեամբ կ'կարգադրէ ամէն խնդիր։ Տնօրէն Ժողովոյ անդամք թիւով եօթն են, որք կ'ընտրուին Վանական Ընդհ. Ժողովոյ քուէարկութեամբ, նախագահ ունենալով Ս. Պատրիարքը, և անփոփոխ անդամ՝ Լուսարարապետը։ Տնօրէն Ժողովոյ իրաւասութեան ու պարտուց սահմանն է պաշտօնէութիւններ կարգել կամ պաշտօնանկ ընել, Ս. Տեղեաց իրաւունքներն ու շահերը պաշտպանել և Վանքին ելեւմտից հաշիւները վաւերացնել։ Իսկ Ընդհ. Ժողովոյ անդամք են Ս. Պատրիարք, միաբան եպիսկոպոսներ, վարդապետներն ու սարկաւագները։

Վանական ընդհանուր ժողով կ'գումարուի, երբ Միաբանութեան Ս. պետը, կամ Տնօրէն Ժողովոյ անդամներն, և կամ լուսարարապետ ընտրել հարկ ըլլայ։ Ս. Պատրիարքն որոշեալ ամսական մը չունի, այլ իր սպասաւորը ծախուց ձեռնատետրի մը մէջ կ'նշանակէ Պատրիարքարանի համար ըրած ծախքերն և ամսավերջին ստորագրել տալով Ս. Պատրիարք Հօր, կ'դիմէ ելեւմտից տնօրէն ի գանձումն։ Պատրիարքարանն ունի նաեւ գեղեցիկ պարտէզ մը, զարդարուած պտղատու և հովանաւոր ծառերով, գոյնզգոյն բազմատեսակ ծաղիկներով, մի քանի մարմարեայ արձաններով, և աւազանով մը ու շատրուանով։ Պատրիարքարանի աւագ դռնէն դուրս, աջ ու ձախ, նոյն ուղղութեան վրայ կան հինգական սենեակներ. աջ կողմիններէն երեքը վանքին Դիւանատան սենեակներն են, և միւս երկուքն սպասաւորներուն յատկացեալ. ձախակողմի առաջին սենեակը վանքին գանձատունն (caisse) է, և միւս չորսն ելեւմտից տեսչին գրասենեակը, ընդունարանը, ննջարանն ու ճաշարանը։ Ինչպէս տեսանք, վանքին ընդհանուր վարիչն է Ս. Պատրիարքը, կրօնական գործոց գլուխ՝ լուսարարապետն, իսկ ելեւմտից տեսչին պաշտօնն ու իրաւասութիւնն է վանքի մատակարարութեան ճիւղի վերահսկողութիւնը, գանձատան պահպանութիւնն և դիւանատան տնօրէնութիւնը, պաշտօն մը՝ որ անշուշտ կ'պահանջէ կատարեալ վարչագիտութիւն և ուղղամտութիւն։

Ց. ՍԵՊՈՒՀԵԱՆ

ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ

«Չարիք մը կամ բարութիւն մը ինքնին չեն ծնիր», կ'ըսէ ժողովրդային հին առած մը, «այլ երբ գան, իրենց հետ կը բերեն նաեւ ուրիշ չարիքներ կամ բարութիւններ։» Այսպէս են նաեւ բոլոր ազնիւ ու օգտակար խորհուրդները. բաւ է որ անոնք անգամ մը ծնին մարդոց մտքին մէջ, այլեւս առանձին կամ չէզոք չեն ապրիր, այլ ծնունդ կուտան ուրիշ նորանոր գեղեցիկ մտածողութիւններու, որք մարդկութեան իրենց ետեւէն կ'քաշեն յաջորդներ։ Ճիշտ այս բանն էր որ կարծես ապացուցանել ուզեց Շարթրի Գոլէժին բրօֆէսէօր Մ. Սիմոնօ. անիկա մինչ կը փնտռէր գերմաներէն ուսուցանելու լաւագոյն եղանակ մը, եւ անով գտաւ բոլոր լեզուներու ուսուցման հիմնաւոր եւ մեթոտիկ դրութիւնը։ Ինչպէս գերմաներէնի ամբողջ ուսուցիչներն ու ծաւալիչները, այնպէս նաեւ Մ. Սիմոնօ գոհ չէր դասական կոյր մեթոտներով ձեռք բերուած արդիւնքէն, միշտ շրթունքներուն վրայ գանգատ մ'ունէր, զոր միանգամ ընդ միշտ բառնալու աշխատեցաւ, տքնեցաւ գիշեր ցերեկ, ճարտար հնարամտութիւն բանեցուց, — զի հնարամտութիւնն ուսուցիչներուն առաջին գլխաւոր յատկութիւնը պէտք է ըլլայ, — և վերջապէս յաջողեցաւ հաստատելու կարգ մը գործնական եւ նոր միջոցներ, որք այսօր Ուղղակի եղանակ (Méthode directe) վայելուչ անունով կ'ճանչցուին, եւ որք մեծ համբաւ ու յարգ կ'վայելեն եւրոպական նախակրթարանաց մէջ։

Բայց ստուգել ի՞նչ է ուղիղ եղանակը, որուն փառաբանութիւնը կ'ընենք հոս։ Այս մասին բնական է որ մասնագէտներուն կարծիքը մեծ կշիռ պիտի ունենայ մեր ընթերցողներուն վրայ. ուստի մէկդի ձգելով մեր միամեայ հետազօտութեանց փորձառական կարեւոր արդիւնքը, այստեղ առաջ պիտի բերենք Սորբոնի Ակադեմիոյ կրթական տեսուչ Մ. Բուլթէյի խօսքերը, որք հետեւեալ կերպով կ'մեկնեն ուղիղ եղանակին ունեցած անսահման առաւելութիւնները։ —«Հարկ չկայ սահմանելու, կ'ըսէ Մ. Բուլթէյ, թէ ի՞նչ է ուղիղ եղանակը. իր անունէն իսկ դիւրութեամբ կ'հասկցուի։ Անոր գաղտնիքն ուրիշ բանի մէջ չէ՝ եթէ ոչ իր գաղափարներն եւ զգացումներն ուղղակի ֆրանսերէն, գերմաներէն կամ անգլիերէն բացատրելուն մէջ, առանց մայրենի լեզուին օժանդակութեան։» Այսպէս ուրեմն, փոխանակ գրատախտակին վրայ գլխարկ գրելու եւ ապա զայն օտար լեզուի մը վերածելու, աւելի աղէկ չէ՞ որ գլխարկ մը ցուցնենք եւ անոր օտար լեզուով անունը տանք. անունն առարկային հետ միացնելով աւելի շուտ միտք կ'պահուի, քան թէ նախկին քերականագէտներու և թարգմանիչներու դրութեամբ բառատետրին մէջ նշանակելով բառն եւ անոր ալ դիմացն արձանագրելով թարգմանութիւնը։ Ու ահա՛ այս սկզբամբ ուղիղ եղանակը կարելի է կոչել նաեւ ճողոպրանքի տրամաբանութիւն, ըստ որում մայր մը անկէ տարբեր եղանակ չի գործածեր զաւակը խօսեցնելու համար, եւ անոր առաջին թոթովանքէն սկսած ձեռքէն բռնած կ'սկսի մի առ մի ցուցնել առարկաներն, ու պատուիրել որ անոնց անունները լաւ պահէ յիշողութեանը մէջ։

Այսքանը մայրական կրթութեան համար. գանք հիմա քիչ մ'ալ ուսուցչին էական և մարզիչ դերին։ Խնդիր է թէ այս վերջինն ալ կարո՞ղ է միշտ ծնողքի մը նման աշակերտին թեւէն բռնել և պարտէզէ պարտէզ, փողոցէ փողոց, շուկայէ շուկայ պտտցնելով ճանչցնել անոր արտաքին աշխարհին բոլոր առարկաները. Ի՞նչ պիտի ընէ խեղճն որ բանտարկուած է և իր տեսողութեան սահմանը դասարանին չորս պատերէն անդին չանցնիր։ Ենթադրենք թէ ժամանակ մը վարժարանին ընդհանուր պաշտօնէութեան, դասական առարկաներուն, քարտէզներուն, գրասեղաններուն և նստարաններուն վրայ խօսի, բայց անկէ ետքը, ի՞նչպէս պիտի ոգեւորէ գեղատեսիլ մանուկին միտքը տեսնելու, գտնելու և անուանելու համար դուրսի անծանօթ իրերն ու անոնց յատկութիւններն ուղիղ եղանակին պահանջած օրէնքներուն համաձայն։ Այս պարագային եթէ կարելի չէ վարժարանն արտաքին աշխարհին մէջ փոխադրել, ըստ իս կարծեմ անկարելիութիւն չկայ կարգ մը պատի տեսարանաւոր տախտակներով արտաքին աշխարհը ներս փոխադրելուն մէջ։ Հոդ, այդ Վիտալ ու Լա Պլաշի քարտէզներուն մեծ ծաւալն և ուղիղ ու հակառակ երես ունեցող խոշորաքարտեայ գունաւոր տախտակներուն վրայ աշակերտք հեռուէն որոշապէս պիտի կրնան տեսնել թէ ի՞նչ կ'ընէ հոն տեսուչը, ի՞նչ կ'ընեն աշակերտներն ու ուսուցիչները, ո՞վ է որ կ'ցանէ ցորենը, որո՞նք են որ կ'հնձեն, ագարակի կաթնարանին մէջ ի՞նչ գործողութիւններ տեղի կ'ունենան, ո՞ւր նստած են կովերն ու ոչխարները, դարբին ո՞ւրկէ կ'հանէ հրաշէկ երկաթը, յաճախորդք ո՞րմէ կ'գնեն իրենց օրական հացը, եւն. եւն.։ Ուրիշ պատկերներ զմեզ պիտի տեղափոխեն ցուրտ կլիմայի տակ բոլորակ աւազանի մը եզերքը, ուր չմշկողներ սահնակ կ'խաղան [illegible] հարուստ և գեղապաճոյճ բարունակները, որոցմէ ոսկեղնիկ հատիկներ կախուած են, և որոց առջեւ նստած մանչ ու աղջիկ, երիտասարդ և երիտասարդուհի զուարթօրէն այգեկութի հանդէսը կ'տօնեն։ Քիչ մ'ալ առաջ, և ահա լողացողներ, որոց ծովաթուրմ գլուխները մերթ ջուրերուն վրայ կ'բարձրանան ստորոտն, և մերթ վայրահակ դէպ ի անդունդ կ'երթան, և տակաւին ինչե՜ր, ի՜նչ տեսարաններ։ Եւ սակայն, աւելորդ չէ կարծենք ըսել թէ այս այնքան նկարուն ու կենդանի տախտակները, առանց ծանօթութեանց համառօտ տետրակներու, մեծ արժէք չունին։ Իւրաքանչիւրը 40 էջնոց այս դիւրատար գրքոյկներն ութ երկերեսեան նկարներու բացատրութիւնները կ'պարունակեն, և ամէն տեսակ հարցումներով, որք ոչ միայն աշակերտը խօսակցութեան կ'վարժեցնեն, այլ և յառաջիկային շարադրութեան ընտիր նիւթեր կ'ըլլան։ Վաղեմի բազմարդիւն գրագէտ մը մեծերուն համար ըսած է թէ «եթէ կ'ուզեն ընտիր գրող մը ըլլալ, նախ պէտք է զգան ու խորհին, և ապա բառերն ինքնին կ'հաս-

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՇԵՐ ՈՒ ՆԿԱՐՆԵՐ

ԵՏՕ (15)

Կիները տակաւին հին տարազ կ'կրեն և իրենց վարսական յարդարանքը ու զարդարանքի կազմակերպութիւնը այնպէս են ինչպէս կ'տեսնանք ճենապակիէ անօթներուն վրայ. բայց դրամները ցնծացող պարոնները, պաշտելիօրէն! բոլորաձեւ սօթէլներ հագած են որ լօթիկ հագած կապիկներու նեղ երկայն կռնակներուն կ'նմանցնեն իրենց ետեւի մասերը։ Կառակռուններն ալ որոնք ոչ իսկ տաքցուած են աղէկ մը, այլանդակ են ու սոսկալի. բէթրօլ կազեր հազիւ աղօտապէս կ'լուսաւորեն զանոնք. կատարեալ լռութիւն մը կ'տիրէ տուներն մէջ, ինչպէս նաեւ շրջակաները, դատարկ ու սեւ, ընդարձակ բաւքին մէջ ուր սառուցիկ գիշեր մը կ'իջնայ ու կ'բիւրեղանայ. Ճպուռ մը միայն, կ'ճռճռայ չես գիտեր ուրկէց։ Եւ երկու ճաբոնցի պարոններ, որոնք գեղջկական բաններու սիրահար ըլլալ կ'թուին, դուրսը կ'ճաշեն, լապտերներու լոյսով, օրհասական ու տերեւաթափ ճլըլեկին ցանցահիւս հովանոցին տակ։ Կարծեմ, ըսած եմ ուրիշ անգամ, որ այս երկրին մէջ, ժողովուրդը կ'մերժէ ձմեռը լուրջ բանի մը տեղ դնել։

⁂ Ժամը ութն է։ Վար կ'իջնամ Խօյէնօէն, ուր գլխաւոր պողոտաներուն երկայնքին հեռուէն հեռու դրուած մէկ քանի լապտերներ հազիւ կ'յաջողին ծակել, մեծ ծառերուն մէջ խտացող գիշերային խաւարը։

Հիմա վարն եմ, պզտիկ կառքերու ու կառածիգներու կայարանը, և վարանած մնացած եմ երթալիք տեղիս մասին։ Ի՞նչ ընել։ Ուղղակի վերադառնալ կայարան, խնմոն կառախումբը նստիլ։ Եկլօքիկ մը Օզօքամա հասնիլ և վարձու նաւակով մը, ծովին բացը խարսխած շոգենաւս մտնալ... Բայց, Տէր Աստուա՜ծ, կէս-գիշերուան կառախումբն ալ ունիմ տակաւին, քանի որ վաղը, արշալոյսին միայն ճամբայ պիտի ելլանք.—կէս-գիշերին կառախումբը... որ ինծի պատեհութիւն ու ժամանակ պիտի տայ... տակաւին քիչ մըն ալ դեգերելու...

Կառածիգները շուրջս գօտի մը կ'կազմեն և հետզհետէ աւելի կ'սեղմեն զիս, յոյժ շահագրգռուած՝ պարագային յարմար այն կերպարանքէն զոր առած պէտք է ըլլամ ապահովաբար և հաւանօրէն արդէն իսկ հոտ առնելով թէ ո՛ւր պիտի առաջնորդեն զի՛ս՝ յաւանեաց ու միայնակ շրջագայողի վարանոտ տատանումներս...

Մէկէն ի մէկ որոշումս տալով, անոնց երեսին կ'նետեմ սա խորհրդաւոր բառերը. «Դէպ ի մեծն Եօշիվա՛րա։»

Դէպ ի մեծն Եօշիվա՛րա։—Արդէն գուշակած էին զայն. Ջինրիքշա՛ները։ Եւ իրենք ալ, յաղթական, ինչ ետքը կը կրկնեն հաւանութեան ծիծաղներով. «Դէպ ի մեծն Եօշիվա՛րա։» Ամէնքն մօտիկներս, ձեռքի միակ դարձուածքով մը, կ'բռնեն զիս, վեր կ'վերցնեն, կառքի մը մէջ կ'նստեցնեն, շռագոյն ծածկոցի մը մէջ կ'փաթթեն և սառուցեալ գիշերին մէջ խոլարշաւ կ'սրանանք...

...Կ'խնդրեմ որ ընթերցողներս չվշտանան կամ չնեղանան։— Նախ, մեղադրելու բաներ չունիմ, ինչու որ իբր պարզ այցելու է որ կ'երթամ կոր հոն։ Եւ յետոյ, Եօշիվարան, Ճափոնի մէջ, ընկերային ամենայարգելի հաստատութիւններէն մէկն է։ Ճիշտ ուճիշտ ներհակը ըլլալով մեր երկրին մէջ եղածին, ուր Եօշիվարաները գաղտագողի երեւոյթներ ունին, քաղաքներուն հեռաւոր ամրութիւններուն մօտերը կ'պահուըտին ու մութ, անպիտան թաղեր են,—հոս, Ետօի մէջ, Եօշիվարայի կողմերը երթալ պէտք է, ամէնէն գեղեցիկ տուները, ամէնէն ազուոր, լայն փողոցները, չէնքի երեւակայութեան [illegible] ցուցադրութիւններու ու լուսավառութիւններու ամէնէն շքեղ պերճանքը տեսնալու համար. պտոյտի ու հանդիսութեան վայր մըն է ուր նոյնիսկ ընտանիքներ կ'յաճախեն. ոչ միայն մեծաշուք ու պերճափայլ տեսարան մըն է, այլ նոյնիսկ կարելիութեան սահմանին մէջ պարկեշտ, գրեթէ նուիրական, գրեթէ կրօնային տեսարան մըն է։

⁂ Հեռաւորութիւնն ալ բնաւ չկայ։ Մէկուկէս ժամուան անընդհատ ու պինդ արագ արշաւանք մը, որու միջոցին աղէկ պիտի մսիմ, կ'երեւայ։

Պզտիկ փողոցակներ, լապտերներ, խանութներ. ու այդ ամէնը անհաշուելի, անվերջանալի։ Ետոյ, երկարաձիգ, մթամած, չարաշուք բացավայր մը։ Ետոյ, վերջապէս դաշտավայրը, տափարակ ու համակ խաւարամած դաշտավայրը։ Ճամբուն երկու կողմերը կ'տարածուին բրինձի տնկավայրեր՝ որոնք կ'գուշակուին շնորհիւ իրենց հազարաւոր պզտիկ ջրկոյտներուն, որոնց մէջ հոս ու հոն, գլխիվար լուսաւորներ կ'ցոլանան։ Երկնակամարը կ'բարձրանայ անբիծ ու մութ կապոյտ՝ որուն վրայ շողշողուն կէտանշաններ կան ցրցքնուած. բայց վարը, դաշտերուն մէջ, բոլորտիքս կ'տիրէ խոր խաւար մը որ ձմեռնային մառախուղին պատճառով ա՛լ աւելի կ'խտանայ։

Այս Եօշիվարան ինքնին քաղաք մը կը կազմէ արդէն, ճշմարիտ անջատ քաղաք մը, նոյնինքն Ետօէն նուազ մեծ անշուշտ, բայց շատ աւելի պերճաշուք։ Հիմա, մեր առջին կ'սկսին ցոլցլալ իր հազարաւոր լոյսերը. երկու աշտարակներ, ծովերուն ծայրը վառուած փարոսներու պէս, կը բարձրանան ու հարթավայրին վրայ իրենց լոյսերը կ'խաղցնեն, հեռուէն այցելուները հրաւիրելու համար կարծես։

Կ'հասնինք։ Այլեւեցուցիչ կերպով լայն և ուղիղ փողոցներ կ'բացուին մեր առջեւ, պատկառելի, հանդիսաւոր։ Կազի կտուցներու շարքեր, չէնքերուն ճակատը կը լուսաւորեն և պողոտային մէջտեղը, խոշոր լամպարներու վրայ ուրիշ կտուցներ կ'ցցուին, ճիշտ ինչպէս կ'ըլլայ մեր ճեմելավայրերուն մէջ։ Եւս ոչինչ ունի ատոր նմանակ. գերազանց հակադրութիւն մըն է ատիկա որ տարօրինակ այդ թաղին նպաստաւոր կ'հանդիսանայ ամբողջովին։

Նախ և առաջ, մեծ տուներ կ'երեւան, սովորական կերպարանքներով, բաց դռներով և սթօրներով դիմակաւորուած պատուհաններով. անոնցմէ, ամէն կողմէն, անհերքելիակ աղմուկներ, նուագածութեան կտորներ, կիթառի դափիններ դուրս կ'ուգան. կարծես, քուլիսի մը մէջ ենք՝ ուր անհուն նուագահանդէսի մը նախապատրաստութիւնները կ'կատարուին. այս առաջին թաղը, հէյշաներուն է, (վկայեալ նուագածուհիներ և պարուհիներ) որոնք սուղ գիներով վարձու կ'տրուին, անհրեւակայելի այն խրախճանքներուն համար, որոնք ամէն իրիկուն, առէջ քիչ հեռու, տեղի կ'ունենան ա՛լ աւելի փառաւոր ու ազուոր փողոցներու մէջ։

Կառքէն վար կ'իջնամ, ինչու որ վերջապէս կ'հասնինք, ընդարձակ ու փառաւոր քառուղիի մը բերանը, որուն աջէն ու ձախէն վեր կ'բարձրանան ու լուսավառ կ'շողան, նշանացոյց երկու փարոսները։ Լոյսերով փողփողուն ցերեկուան պէս պայծառ ու բազմութիւնով լեցուն փողոց մը, ուղղանկիւն կերպով կ'կտրէ այն փողոցը՝ ուրկէ մենք եկանք. զայն եզերող տուները բարձր են ու կանոնաւոր, երեք կամ չորս յարկով (բան մը՝ որ բացարձակապէս անծանօթ է Ետօի մէջ). տակէ զատ, ծանրաբեռնուած են պատշգամներով, վերնատուններով ու ամէն տեսակ զարդարանքներով. վրայէ վրայ դրուած կազի մէկէ աւելի գիծեր, կարմիր լապտերներու շարքերու խառնուելով. փոխնիփոխ կ'շտապեն չէնքերուն ճակատներուն երկայնքին վրայ. մեծահանդէս լուսավառութիւն մըն է կարծես, որմէ ալ զատ, փողոցին ճիշտ մէջտեղը, կազի ուրիշ լամպարներ, սիւներու վրայ բարձրացած, հոծ գիծերով զիրար կ'հալածեն։

Մասնաւորապէս գեղանկարներէն է որ ամէնէն աւելի յորդահոս լոյսի ալիքներ կ'խուժեն դուրս,—ինչպէս կ'ըլլայ Փարիզի մէջ, մեծ վաճառատուններու ցուցափեղկերուն առջին։

Արդարեւ հոս ալ կան ցուցափեղկեր, բայց ի՛նչ չափ տարօրինակ... Ամէնքն ալ նրբագործ վանդակներով գոցուած են, իբր թէ, տուներուն մէկ ծայրէն միւսը, անվերջանալի գառագեղներ բացուէին. բայց խիստ բարակ, ոսկեզօծ ձողերով վանդակներ՝ որոնց մէջ վայրի գազաններ չէ որ կ'դնեն երբեք,—այլ շատ շատ, սիրատուն թռչնիկներ...

Մեղրամոմէ անհուն ու անյարժ թանգարա՞ն մըն է ան արդեօք? Սխրալի պճնաբրիկներու հաւաքածո՞յ մը արդեօք?? Թէ ոչ, կուռքերու ընդհանուր ցուցահանդէս մը???... Բազմաթիւ կիներ կան հոդ, այդ ցուցափեղկերուն մէջ, այդ բարձրաւանդակներուն վրայ, այդ անսոսր վանդակներուն ետին, ցոլացուցիչներուն պայծառ լոյսին տակ. ամէն մէկ փողոցին մէկ ծայրէն միւսը, հարիւրներով շարուած են անոնք, ամէնքն ալ միեւնոյն դիրքին մէջ ու բուդդայական զօրաբանակի մը կիրթ ու անթերի ու պերկ կազմակերպութիւնով։ Իրենց մետաքսէ զգեստները անձնական գոյներ կ'կրեն, վարդագոյն, կապոյտ, կանանչ, կարմիր, ոսկիի ու արծաթի շռայլութեամբ մըն են պճնուած, և զմայլելիօրէն ասեղնագործուած են թիթեռնիկներով, հրէշներով, վիշապներով ու տերեւներով։ Լայնակազմ վարսակոյտեր ունին որոնց մէջ անհագին գնտասեղներ կան խոթուած. շռագոյն կապերտներու վրայ են նստած, և իրենց փայլ ու պերճանքը աւելի ցայտուն կերպով գծագրելու համար, ետեւնին, շատ մօտէն դնել կուտան ջերմարգելներ, որոնք բնակարանին ներքին մասը ամբողջովին կ'ծածկեն և որոնք ոսկեգոյն լաքէ են, այնչափ արուեստով ու նրբութիւնով ներկուած ու գործուած որչափ տաճարներուն պատկերները ու զարդարանքները։

Եւ ժողովուրդը որ կ'անցնի կ'դառնայ շարունակ, կ'հիանայ շլացուցիչ այդ կիներուն վրայ, որոնք բնաւ չեն երեւար, և որոնց յոգնած ու անկենդան աչքերը ամօթխածօրէն վայրահակ կը մնան։ Փողոցներուն մէկ ծայրէն միւսը, տուներուն առջին, մեր նկարչական սալօններուն պէս, հաստատուն բարամբներ կան, որոնց վրայ կուգան կրթնիլ աս ու ան, իրենց պէջ հայեցումներուն ժամանակ։

Թարգմ. ԶԻՖԹԷ—ՍԱՐԱՖ.

(Շար.) Pierre Loti.

նէն.» Մանուկներուն համար նաև այսպէս է. անհրաժեշտ է որ պատի տախտակներով և ուրիշ ամէն կարգի մանկավարժական միջոցներով տեսնել, խորհիլ և տրամաբանել ուսուցանենք անոնց, և ապահովաբար անոնք օր մը մէյմէկ կանխահաս սիրուն գրողներ պիտի ըլլան, հակառակ անոր որ այսօր տարիներով սիրտ ու հոգի կ'մաշեցնեն գրասեղաններուն առջեւ, եւ նախակրթարաններէն չրջանաւարտ ըլլալէ ետքն իսկ երկու տող բան գրելու կարողութիւն չեն ունենար։

Ուրեմն ի սրտէ պիտի փափաքէի որ մեր վարժարանաց երկսեռ ուսուցիչք անգամ մը գոնէ ուղիղ եղանակի մասին Մ. Թումենէյի վերօգրեալ տողերն իրենց ամբողջ չարունակութեամբ աչքէ անցնէին ծոցոյ L'Annuaire de l'Enseignement primaire,ին մէջ, ու անկրկրայ եմ թէ դաստիարակութեան և մանկավարժութեան մէջ քայլ մ'ալ առած պիտի ըլլանք։

ՎԱՀՐԱՄ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տնօրէն Մ. Ցօլոնեան վէժ.ին Բոփօրոյի

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԻՆՉ ԿԱՆՑՆԻ ԿԴԱՌՆԱՅ

ՌՈՒՍԱՑ ՆՈՐ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին յարձակման մէջ Ռուսերուն կորուստն 1,000էն բարձրացաւ 2,000ի, ապա 10,000ի ելաւ, և նորագոյն գումարն հասաւ 40,000ի։ Ինչ որ ըլլայ վերջնական ճիշդ թիւը, կարեւոր պարագան որ այլ ևս տարակոյս չի վերցներ՝ Բէ. օրուան խմբագրական տեսութեան մէջ ծրագրուած ռուսական մեծ չարժումին բոլորովին ի դերեւ ելնելն է։ Այս կէտին վրայ նոյն իսկ Թուրուբադքին և Սախարով նոր ինչ չունին ըսելիք, ինչպէս երեւցաւ իրենց վերջին հեռագրերէն, և Վիեննայի թերթերուն բերած նոր լուրերէն, զոր երէկ ամբողջովին ի մէջ բերեր էինք։ Հիմակ որ ձախողութիւնն անվիճելի է, զայն բացատրելու համար կ'ըսեն թէ Թուրուբադքին, եթէ իրեն մնար, տակաւին չէր յարձակեր, ինքզինք ամբողջ տարիէ մ'ի վեր բաւական զօրացած չզգալով տակաւին, բայց ինչպէս Հոկտ.ի սկիզբը, Ցօռնուարի վերջն ալ ստիպուեցաւ համակերպիլ Բեդերսպուրկէն եկած ստիպողական հրամաններուն։ Ռուսական գործերու արդի վիճակին մէջ, անպատեհ յաղթութիւն մը ձեռք բերելու ապսպրանք եղաւ Թուրուբադքինի, բայց խնդրուած ապրանքը դիւրաւ հայթայթելի տեսակէն չըլլալուն համար, ապսպրանքը չիրագործուեցաւ, և նորէն յետաձգուեցաւ մատուցումը։ Թէ ռուսական յաղթութիւն մը այս պահուս շատ յարմար պիտի գար, այդ մասին չիք տարակոյս։ Դժբախտաբար, ժամանակը շատ գէշ ընտրուած էր. զի հիմա ճարոնական կարգերուն մէջ կ'կռուին Բորդ Արթուրի [illegible] տրուն համբաւը քանի կ'երթայ կ'մեծնայ, որչափ նոր տեղեկութիւններ առնուին Բորդ Արթուրի անկման պարագաներուն վրայ։ Հիւծած, սպառած, անօթի մնացած, ներսէն լմնցած բերդաքաղաք մը գրաւելուն մէջ այնքան մեծ արժանիք չի կար, մինչ Ջօր. Նօգի ա'լ աւելի կ'փառաւորուի՝ առնել յաջողելուն համար զինուորական առաջին կարգի դիրք մը որ տակաւին ամիսներով կարող էր դիմադրել։ Այսօր ապացուցուեցաւ որ Ջօր. Շդէօսէլ գոնէ 20,000 հոգի ևս ունէր կռուելու կարող վիճակի մէջ, և ո'չ ռնոնդ, ո'չ զէնք, ո'չ ռազմամթերք կ'պակսէին իրենց, և եթէ պակսէին ալ, Ռուսերը կ'հարցնեն թէ ինչ'ու ուրեն տուած էին իրենց զօրքերուն, ո'չ ապաքէն հուսկ յետին զէնքն այն պիտի ըլլար, և 20,000 զօրքով Շդէօսէլ տակաւին շատ խրամներ կրնար բանալ Թշնամիին չարքերուն մէջ, և նոյն չափով պակասեցնել այն ոյժն որ ապա պիտի ղրկուէր Զօրավար Թուրուբադքինի դէմ։ Ո'րչափ արդարացի է Ռուսաց վիշտն և կրած նուաստութեան զգացումն այսպիսի անձնատուութեան մը առջեւ, նոյնչափ մեծ են Ճարոնցիներուն դիւցազնութիւնն և ճարտարութիւնը՝ իրերն այն վիճակին հասցնելուն համար ուր Բորդ Արթուրի պաշտպանները նիւթապէս ընկճուելէն աւելի բարոյապէս ընկճեցան։ Բորդ Արթուրն առնող բանակն է ուրեմն որ այժմ ճակատած է Թուրուբադքինի դէմ, որ այս անգամ ևս Ճարոնցիներէն աւելի կորուստ կրած ըլլալով, երկու կողմին ոյժերուն հաւասարակշռութիւնը խանգարուած կ'տեսնէ կրկին անգամ, ինչպէս Հոկտ.ի սկիզբը։ Եւրոպայէն հասնող նոր զօրքերուն գալով, որչափ ալ ստոյգ խոստումը ծածկուի, բայց դժուար չէ կռահել թէ Հիւսիսային Բեւեռի չրջանակին յատուկ ձեան փոթորիկներն և բուռն մրրիկները շատ դժուարացուցած դանդաղեցուցած են երկաթուղիով և Պայքալի ճամբով փոխադրումները, բարոյական և հոգեկան կարգի այն անպատեհութիւններէն զատ որ նոր եկող զօրքերն առաջիններուն ալ խոյժը, կորովը, եռանդը, յաջողութեան հաւատքը կամ իրենց հրամատարներուն վրայ վստահութեան բաղձալի չափը չունենան գուցէ։ Տարիէ մ'ի վեր ծովէ ու ցամաքէ վրայ անընդհատ տեւող ճարոնական յաղթութեանց չարքը ռուս զինուորականաց պարզ միտքին վրայ խորունկ տպաւորութիւն ըրած կրնայ ըլլալ, և ընդհանուր անգոհացուցիչ պայմաններ ալ կրնան աւելի չլատել պաշտպանութեան և մանաւանդ յարձակման միջոցները։

Պալթիկի նաւատորմին գործերն ա'լ աւելի մթագնեցան։ Ռօժտեսդվենսքի ծովակալն ո՞ւր է.—ա'յս է օրուան խնդիրը։ Թէպէտ ոմանք կ'ըսեն թէ Մատակասքարի ծայրերը կ'յածի տակաւին, բայց աւելի հաւանական է այն զրոյցը թէ արդէն մեկնած է, վերջին ասուէծան գաղտնի պահելով իր չարժումները, կամ կեղծ չարժումներ ընելով, իր վերջնական ուղղութիւնը չիմացնելու համար Թշնամիին։ Ըստ երեւոյթին, մօտ ատեններս նոր անակնկալ մը պիտի չունենա՞նք Մանչուրիոյ ռազմադաշտին, և առաջիկայ չարթուան մէջ, որ պատերազմին հրատարակման տարեդարձն է, հաւանական է որ օրուան ամէնէն հետաքրքրական լուրը ծովի կողմէն գայ նորէն, ինչպէս ծովի կողմէն եկաւ առաջին լուրն որ Փետր. 9էն (Ն. Տ.) աշխարհի ծանօյց Թշնամութեանց սկսիլը Ռուսիոյ և Ճարոնի միջեւ։

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հուն Հօի վրայ տեղի ունեցած վերջին դէպքերու մասին ցարդ առնուած տեղեկութիւններէն, առ այժմ դեռ ճակատամարտի մը վրայ խօսիլ կարելի չէ։ Ճակատամարտ ըսելով երկու բանակներուն իրենց ամբողջ ոյժերով մղած կռիւը կ'իմացուի, և այդ ալ սովորաբար կա'մ ամբողջ պատերազմին, և կամ գէթ անոր մէկ կարեւոր մասին համար վճռական արդիւնք մը կ'ունենայ։ Եթէ վերջին կռիւներէն ճակատամարտ մը հետեւէր, այսինքն Հուն Հօի վրայ հաւաքուած երկու Թշնամիներուն ամբողջական ոյժերն իրարու զարնուէին, կրնար այնպիսի հետեւանք մ'ունենալ որ կարելի եղածին չափ մօտեցնէր պատերազմին վախճանը։ Եւ այս կրնար ըլլալ մանաւանդ այն ատեն, երբ ռազմային ամբողջ գծին վրայ սկսած մեծ կռիւէ մը ետք, և երկու կողմին պահեստիններուն ալ կռիւի մտնելէն ետք, ճարոնական զէնքերն յաղթական ելնէին։ Այս օրինակ ճակատամարտ մը տեղի ունենալու համար պէտք է որ երկու կողմի սպարապետներն ալ իրարու վճռական հարուած մը տալու հաստատ դիտաւորութեամբ կռիւի մտնեն։ Բայց այս դիտաւորութենէն խոյս պիտի տայ անչուշտ այն կողմն որ ինքզինքը նուազ զօրաւոր կ'զգայ և հետեւապէս պիտի ջանայ նահանջել, կռիւը դեռ վճռական հանգամանք չառած։ Եւ այս ալ հաւանական է որ Թուրուբադքինը պիտի ըլլայ։

Բայց կռիւ մը կամ ճակատամարտ մը դադրեցնելն յաճախ աղոր ճիշդ վայրկենին ընտրութենէն կախում ունի։ Եթէ այս կէտը զանց առնուի, զինուորական կարգադրութիւնք կռիւին մէջ այնպիսի խիճ կ'խանգարուին որ անկարելի կ'ըլլայ, առանց հալածուելու ետ քաշուիլ, դէպ ի ճակատ։ Այս պարագային մէջ նահանջել ուզող կողմը, նոյն իսկ չուզելով կ'ըստիպուի վճռական ճակատամարտի մը բռնուիլ Թշնամւոյն հետ։ Մեծ զօրավարներն կռիւի մէջ, մինչեւ վճռական ճակատամարտի ժամուն կ'դիմակալեն Թշնամւոյն և այս միջոցաւ ձեռք կ'բերեն իրենց յաղթանակը։

Եթէ այժմ Հուն գետն իբր արգելք կարելի ըլլայ նկատել, այն ատեն Օեամա պիտի կրնայ ամբողջ գծին վրայ կռիւի ստիպել Ռուսերը, նոյն իսկ եթէ երկաթուղւոյն եւ մեծ պողոտային երկայնութեան վրայ յարձակողական յաջող չարժմամբ մը անոնց նահանջի գիծը վտանգուած ըլլար։ Բայց քանի որ Հուն գետը [illegible] սատար ըլլալով արգելք չըլլար Ռուսաց գործողութեանց, Թուրուբադքին կրնայ նահանջել այն վայրկենին իսկ երբ կացութիւնը վտանգաւոր տեսնէ։ Ուստի եթէ Օեամա Ռուսաց ալ (արեւմտեան) բազուկին դէմ յարձակելով զանոնք ճակատամարտի ստիպել ուզէ իսկ, այս անգամ ալ վճռական արդիւնք մը չի յուսացուիր։

Արդ, ինչպէս ըսինք, առ այժմ ճակատամարտի հաւանականութիւն չկայ դեռ։ Ճարոնցիներուն ձախ կողին վրայ ցարդ տեղի ունեցած կռիւները՝ 40—50,000 հոգինոց ռուս զօրախումբի մը կողմէ, ճարոնական բանակին ձախ կողը պաշտպանող ոյժերուն դէմ եղած յարձակումներէն յառաջ եկած բաներ են։ Մինչեւ այդ կռիւներուն սկսած ատեն կատարելապէս անծանօթ էին Օքուի բանակին արեւմտեան կողին վիճակն ու ասոր ապահովութեան համար ձեռք առնուած միջոցները։ Հիմա խնդիրը պարզուեցաւ։ Դիմադրութեան գլխաւոր գիծը կ'երկարի Զանդանէ (Հուն գետին վրայ) սկսեալ, մեծ պողոտային երկայնութեամբ մինչեւ Դայցէ գետը՝ Բանցիարուի մօտ. այս գծին վրայ կ'գտնուին Սանտէբու (Շէօնանբու), Բոցիաբու, Լանսանկու, Լապուդայ, Սանդայցի, եւ ասոնք այն տեղերն են, որոց վրայ յարձակեցան Ռուսերը։ Ռուսերուն գործողութեանց ճակատին ընդարձակութիւնն է տասն քիլոմէդրէ քիչ մ'աւելի։ Բնականաբար այս գիծն ամբողջապէս բռնած չէին Ռուսերը. այլ այս գծին վրայ իրարմէ անջատ զանազան կէտեր բռնած էին վերոյիշեալ վայրերուն վրայ յարձակելու համար։ Իսկ ճարոնցւոց կողին պաշտպանութեան գիծը, ընդհակառակն, իրարու հետ յարաբերութիւն ունեցող կէտերէ կ'բաղկանայ եւ իբր յենարան ամրացուած վայրերը Թնդանօթաւոր խրամներով միացած են իրարու հետ։ Ահա' այս գիծէն դէպ արեւմուտք, մինչեւ Հուն գետն հետազօտիչ սակաւաթիւ խումբեր ղրկուած էին, որք Ռուսաց գծին մօտենալով յարձակում կրած են եւ ասկէ յառաջ եկած են Բայլադօզաի, Բէյկուդայայի, Զիդայցիի, Հէքուդայի և Սանխացիի մէջ տեղի ունեցող առաջին կռիւները։

Ռուսերը Ճարոնցւոց այս գծին ամուր կէտերուն վրայ ըրած ընդունայն և բազմակորուստ յարձակումներէն ետք, առանց իսկ խզել կարենալու այդ գիծն, ետ քաշուեցան դարձեալ դէպ ի Հուն գետը։ Ճարոնցիք վերստին գրաւեցին գետին ձախ կողմը գտնուող Հէքուդայ վայրն, զոր Ռուսերն ասկէ առաջ գրաւելով ամրացուցած էին։ Լուր կայ թէ արեւմտեան բազուկներուն դիրքերը փոխուած են վերջին դէպքերուն հետեւանքով. այս մասին առ այժմ ստոյգ տեղեկութիւն չկայ դեռ. բայց կ'երեւայ թէ Ճարոնցիք իրենց հալածման մէջ Հուն գետին արեւմտեան եզերքին վրայ տեղեր գրաւած են։

Շա Հօի վրայ ճակատամարտ տեղի ունենալը կամ չունենալը Օեամային՝ այժմու կացութենէն օգուտ քաղելէն կախում ունի։ Առնուած լուրերն, ուր նայելով, երկաթուղւոյն երկու կողմէն և մեծ պողոտայէն դէպ հիւսիս, այսինքն Ռուսաց ալ բազուկին դէմ յարձակումնք սկսած են։ Այսպիսի գործողութեան մը սկսելու համար շատ ոյժ և հաւանական մեծ կռուասէներուն տեղը գննելու համար ալ բազմաթիւ պահեստ զօրքեր պէտք են։ Եթէ այս յարձակողական յաջողի, Ճարոնցիք կը իջնեն, կ'պատռեն Ռուսաց ռազմային ճակատն և Ռուս բանակին նահանջն անխուսափելի կ'ըլլայ։ Բայց Ռուսերը կատարեալ պարտութեան մը մատնելու համար պէտք է որ Ճարոնցիք յաջողին, իրենց յարձակողականին չարունակութեան մէջ, գրաւել Մուգտէնի հիւսիսային բարձունքները։ Վճռական վայրն հոդ է. եթէ այդ վայր Ճարոնցիք գրաւեն, Ռուսերը վճռապէս կ'պարտուին. իսկ եթէ Ռուսերը բռնեն այդ վայրը, կրնան ապահովել իրենց նահանջը։ Առաջին պարագան պատերազմին վախճանն ալ կ'փութացնէ, զի Թուրուբադքինի ոյժերուն ջախջախուելովը Թշնամութեանց չարունակութիւնն ալ անկարելի կ'ըլլայ։

Ահա, ինչպէս կ'տեսնուի, այս պատերազմին կարեւորագոյն մէկ վիճակին առջեւ կ'գտնուինք այժմ, Թէ դէպքերը պիտի հասցնե՞ն այդ վիճակին իր բարձրագոյն կարեւորութեան, որուն կարող է հասնիլ, զայս պիտի տեսնենք մէկ քանի օրէն։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, Փետր. 1.)

ԶՕՐԱՎԱՐ ԹՈՒՐՈՒԲԱՏԿԻՆԻ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԵՏ. —[illegible] հաղորդուած է [illegible]. — Ճշմարիտ Մանչուրիական օդ մը կ'տիրէ ներկայիս. սաստիկ ցուրտ մը զօրաւոր հովով և ծինախառն փոթորիկով. ճակատամարտի աղմուկներ լսուեցան այս առաւօտ ամբողջ ճակտին երկարութեամբ։ Ռուսական հրետանին ամբողջ ճարոնական գծին հետ չօշափման մէջ էր և յայտնի չէր թէ արդեօք ասիկա ընդհանուր ճակատամարտի մը պիտի առաջնորդէ՞ր։ Ճարոնական հրետանիները չպատասխանեցին ի բաց առեալ ձախ թեւն, ուր ճակատամարտը վերջացաւ միայն երէկ երեկոյ ուշ ատեն։ Ալփերն և Ֆինն անկարելի դարձուցին մէկ քանի հարիւր ոտքէն աւելի հեռուն տեսնել և ռուսական Թնդանօթները գաղտնակելով էր միշտ որ ռումբ կ'արձակէին։ Եթէ ռուսական գործողութիւններն սկիզբէն իբր ընդհանուր յարձակում մը սարքուած էին, ինչ որ հաւանական կ'թուի, այն ատեն իրենց ծրագիրը ջուրն ինկաւ ձիւնի փոթորիկին և մառախուղին պատճառաւ։ Ռուսերն աւելի գէշ ատեն մը չէին կրնար ընտրել։ Բաց դաշտերուն մէջ կռուող զինուորներուն նեղութիւնները, ուր տեղուանք պաշտպանութեան պէտք եղած բաները կ'պակսին և գտնուած ջուրն անբաւական է, ա'լ աւելի կ'ծանրացնեն պատերազմին դառնութիւնները։

ԴԵՐԱԿՈՄՍ ՀԱՅԱՇԻ. — Շանկայէն Ցունվ. 28 Թուականով կ'հեռագրուի. — «Բուռն հով մը կայ փոթորկայոյզ ծովով մը, Վուզունկի առջեւ։ Բրիտանական Ճէօֆի և գերմանական Պօյէէի չոգենաւերուն միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ։ Առաջին չոգենաւը գէշ կերպով վնասուեցաւ, իսկ գերմանականը միայն թեթեւապէս։ Դերակոմս Հայաշի իբր ճամբորդ Պօյէէի մէջ կ'գտնուէր։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ. — Սփոփոփի Պերլինի Թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ ռուս կառավարութիւնը հետամուտ է Ամերիկայի մէջ նոր փոխառութիւն մը կնքելու։ Արդէն երեք չարաթ առաջ ի նպաստ ռուս կառավարութեան այս մասին փորձեր եղան Թէ՝ Ուալլէնկըցնի պաշտօնական չրջանակներուն և Թէ՝ Նիւ-Եօրքի ելմտական դասակարգերուն մէջ, սակայն ստացուած պատասխանը քաջալերիչ բան մը չունէր Ռուսիոյ համար։

ՀԸԼԻ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ. — Հըլի միջադէպին քննիչ յանձնաժողովը վերջին չարաթ օր նորէն դռնբաց նիստ գումարեց։ Այս նիստին լսուեցան անգլիացի վերջին վկաները։ Ասով Անգլիացիներու կողմէ խնդիրն արդէն իր ամբողջութեամբը ներկայացուած է։ Այս վերջին նիստին լսուող վկաներն էին Ֆոդ և Լայընս, Բէնէգ ձկնորսանաւուն նաւապետն եւ իր օգնականը։ Հիւսիսային Ծովուն միջադէպին հետեւեալ առտուն, ժամ 7ին ատենները, երբ Բէնէգ Հըլ կ'վերադառնար, ուրիշ մարտանաւու մը մօտերն ինկաւ, որ իր վրայ ռումբ մը արձակեց։ Բիքֆորդ Բէնէգի նաւապետին հարցուց թէ լաւ մը տեսա՞ծ էր մարտանաւը։ Վկան հաստատողական պատասխան տուաւ, եւ անմիջապէս նկարագրեց զայն, յարելով թէ անոր ծխաններէն մէկը միւսէն աւելի մեծ էր։ Այն ատեն Մր. Բիքֆորդ վկային ներկայացուց մարտանաւերու շատ մը լուսանկարներ և հարցուց թէ կրնա՞ր անոնց մէջէն իր տեսած նաւը ցոյց տալ։ Վկան լուսանկարներուն մէջէն զատեց իր տեսած մարտանաւուն պատկերը, որ ներկայացուեցաւ յանձնաժողովի անդամներուն։ Այս մարտանաւուն անունը չտրուեցաւ, որ հաւանական է թէ նորագոյն տիպարի վրայ եղող ռուսական ծովամարտանաւերէն եղած ըլլայ։ Մ. Մէնտէլսոհն հարցում մը միայն ուղղեց վկային հասկնալու համար թէ արդեօք կրակը մանաւանդ իրե՞նց ուղղուած էր։ Մր. Օ'Պէյրն, անգլիացի գործակատարն այն ատեն յայտարարեց թէ ա'լ ամէն վկայութիւնները պարզուած են ի բաց առեալ այն կէտն որ Ֆ. Լ. Հըլըի նկատմամբ առջի օրուան նիստին մէջ ծագեցաւ։ Ծովակալ Ֆուռնիէ ըսաւ թէ յանձնաժողովին անդամներն այդ կէտը նկատողութեան պիտի առնեն դռնփակ նիստի մէջ։ Անգլիացի գործակատարն հարցուց Մ. Նէքլիւտովի թէ անգլիացի վկաները կրնա՞ն այլեւս իրենց երկիրը վերադառնալ։ Այս խնդրոյն վիճաբանութիւնն ալ վերապահուեցաւ դռնփակ նիստի մը։ Անգլիացի վկաները իրենց վկայութիւններով շատ զօրաւոր կերպով պաշտպանեցին խնդիրը, որուն հակառակ բան մը չկրցան ընել ռուս ներկայացուցիչները։ Հիմա հետաքրքրութեամբ ռուսական վկայութեանց կ'սպասուի, բայց չի կարծուիր որ կարեւոր բաներ մը ըլլան անոնց մէջ։ Ռուսերն երեք վկաներ միայն պիտի ունենան. նաւապետ Գլատօ և երկու երկրորդ սպաներ, որոնց երեքն ալ անգլիական վկայութեանց տրուած ատեն սրահին մէջ ներկայ էին։ Վերջին երկուշաբթին նորէն գումարուեցաւ յանձնաժողովը. ասիկա վերջինը պիտի ըլլայ դռնբաց նիստերուն։ Հետեւեալ պաշտօնական ծանուցագիրը պատրաստուեցաւ այն դռնփակ նիստին նկատմամբ որ անցեալ Շաբաթ օրը տեղի ունեցաւ. «Յանձնաժողովոյս անդամները դռնփակ նիստ գումարեցին որոշելու համար թէ անգլիացի ո՞ր վկաները պէտք է Բարիզ մնան առ այժմ։ Իբր արդիւնք կատարուած խորհրդակցութեանց, խնդրուած է որ անոնցմէ հինգը միայն յանձնաժողովին տրամադրութեան ներքեւ։ Ցետոյ ծովակալները վիճաբանեցան այն խնդրոյն վրայ թէ Ֆիլէյը պէ՞տք էր որ իր վկայութիւնն հրապարակաւ տար թէ ոչ առանձին, եւ կամ թէ անոր վկայութիւնն յանձնաժողովին զբաղման նիւթէն դուրս ըլլալուն, ընաւ պէտք չէ նկատողութեան առնել զայն։» Ռուս չրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Հըլի մէջ ռուս գործակալներու կաչառք տուած ըլլալու խնդրին նկատմամբ վկայութիւն լսելու կէտն որոշուած է Ռուսերուն ի նպաստ և թէ Ֆիլէյը չպիտի լսուի։ Կ'ըսուի թէ Մ. Նէքլիւտով կ'անգիտանայ այս տեսակ երկու ռուս գործակալներու գոյութիւնը, որոնք ապահովաբար գործած են առանց ռուս կառավարութեան կողմէ արտօնուած ըլլալու։ Մով. Ֆուռնիէ, հիմնուելով այս յայտարարութեան վրայ, առաջարկեց որ Հոկտ. 21ի գիշերը տեղի ունեցած միջադէպին հետ առնչութիւն ունեցող վկայութիւնները միայն լսուին, եւ իր այս առաջարկն ընդունուեցաւ յանձնաժողովին միւս անդամներուն կողմէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱԴԱՄԱՆԴԸ, որ վերջերս Եօհաննէսպուրկի ադամանդի հանքերուն մէջ գտնուեցաւ, անցեալ չարթու Լոնտոնի մէջ ապահովագրուած է 100,000 անգլիական ոսկիի։ Առաջին անգամ է որ միակ քարի մը համար այսքան բարձր ապահովագին մը կ'որոշուի։ Ասկից առաջ աշխարհիս մեծագոյն ադամանդը կ'կշռէր 971 կրատ, մինչդեռ Եօհաննէսպուրկի մէջ գտնուածը կ'կշռէ 3030 կրատ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ գնորդ մը մեծ ջանքեր կ'ընէ ձեռք անցընելու համար Բրոֆ. Մոմզէնի մատենադարանը։ Պերլինի քաղաքապետական ժողովը սակայն հաւանաբար ինք պիտի գնէ հանգուցեալ գերման գիտնականին մատենադարանը, որպէս զի Գերմանիոյ համար ի սպառ չկորսուի ան։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ Դահլիճն որոշեց անմիջապէս նկատողութեան առնել 1906 տարւոյ պիւտճէին որուն մէջ կարգ մը բարեփոխմանց և ռազմական նպաստներու համար [illegible] նախատեսուած են։ Այս առթիւ նկատողութեան պիտի առնուին նաև մաքսային սակագիներու վերաքննութիւնը, չուտով առեւտրական պայմանագրութիւններ կնքելու պարագան և դրամական դրութեան բարւոքման խնդիրն, որով Քորդէզը միայն Մայիս ամսոյ մէջ ի նիստ պիտի գումարուի, այսինքն վերոյիշեալ խնդրոց օրինագծին պատրաստութենէն վերջ։ Խորհրդարանի գումարումը մինչեւ Մայիս յետաձգելը բուռն բողոքի մը տեղի կուտայ քաղաքական չրջանակներու մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Գարագբունի (Այազմ) Գայմագամ անուանուեցաւ Կայսերական Բաղաքային վարժարանի չրջանաւարտ Էմրուլլահ էֆ.։

Ուլայի Բ. ատրեան տրուեցաւ Վէլիէտտին պէյի։

—Բ. Մէճիտիյէ պատուանչան տրուեցաւ Սելանիկի և Շքոտրայի հեռագրական և Թղթատարական Տնօրէն Րիզա պէյի և Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի Տնօրէնին որդւոյն Մ. Շարլ Պէնէտիկի։

Ա. Շէֆգաթ՝ Մաքսային Վերատեսուչ փաշայի կնոջ և Ֆերիդ Սրտգը փաշայի կնոջ։

—Բ. Շէֆգաթ՝ Մ. Շարլ Պէնէտիկի կնոջ՝ Տիկին Շարլ Պէնէտիկի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՑ. — Թիֆլիսի առողջապահական վիճակը կատարեալ ըլլալով, և Պաքուի մէջ ամսոյս սկիզբէն ի վեր ժանտախտի հետք տեսնուած չըլլալով, ասկէ վերջ Պաթումէ եկող չոգենաւերը պարզ բժշկական քննութեան մը միայն պիտի ենթարկուին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Պարսկական դեսպան Միրզա Րիզա Խան, երէկ իր հետ ունենալով Ա. Թարգման Վսեմ. Ցովհաննէս Խանը, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Մէմտուհ փաշայի, Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Սայիտ փաշայի, Արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիք փաշայի և խորհրդական Նաւամ փաշայի հետ։

—Շուէտ-Նորվեկիոյ դեսպան Պառոն Պէք Ֆրիժ երէկ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիք փաշայի, Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Սայիտ փաշայի, Արտաքին գործոց պաշտօնատան խորհրդական Նաւամ փաշայի և Արտաքին գործոց պաշտօնատան Թղթակցութեանց դիւանի Տնօրէն Նուրի պէյի հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ. — Սկիւպէ կ'ծանուցուի թէ անցեալ օր ընդհարում մը տեղի ունեցեր է 6 հոգիէ բաղկացեալ Պուլկար աւազակախումբի մը և Օսմ. զօրաց միջեւ, որ զանոնք կ'հետապնդէին։ Աւազակներէն չորսն սպաննուեցան և երկուքը ձերբակալուեցան վիրաւոր վիճակի մէջ։

ՀՌՈԴՈՍԷ կ'գրեն որ մեծ տրտմութիւն պատճառած է այն լուրը թէ անթել հեռագրի հաղորդակցութիւն պիտի հաստատուի Պէնկազիի և Հռոդոսի միջեւ։ Ասկէ առաջ ընկերութիւն մը քննութիւն կատարելով, կ'ըսէ նամակագիրը, տեսած էր որ կարելի է 35000 ոսկի ծախքով նաւահանգիստ մը չինել։ Հիմա մեծ պէտք կ'զգացուի այսպիսի նաւահանգստի մը, բաց ասկէ, Հռոդոս առեւտրական կարեւոր կեդրոն մ'ըլլալով, ըլլալիք ծախքը կարելի է գոցել նաւահանգստի տուրքով։ Այս մասին ձեռնհաս պաշտօնատան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ նամակագիրը։

ՖԵՐՏԻՆԱՆԴ իշխան առջի օր Ֆիլիպէ գացեր է ներկայ ըլլալու համար իր կնոջ՝ հանգուցեալ Լուիզ իշխանուհիին համար մատուցուելիք հոգեհանգստեան պաշտօնին։ Նոյն օրն հոգեհանգստեան պաշտօններ կատարուեր են նաև Սոֆիայի և Պուլկարական ուրիշ քաղաքներու եկեղեցիներու մէջ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Քոննոթի դուքսն ու դքսուհին անգլ. Էսէքս յածանաւով ամսոյս 26ին ժամաներ են Աղեքսանդրիա։ Ցածանաւէն արտաքին նաւահանգիստը խարիսխ նետած պահուն, Թնդանօթի ողջոյններ փոխանակուեր են մերձերուն հետ։ Ցանուն Բարձր. Խտիվին բարի գալուստ մաղթեր է Թիկնապահ Եուսէֆ փաշա Զիյա, իսկ յանուն Եգիպտական Կառավարութեան՝ Աղեքսանդրիոյ կառավարիչը։ Դուքսն ու դքսուհին ապա ցամաք ելնելով, նստեր են Բարձր. Խտիվին իրենց տրամադրութեան տակ դրած յատուկ կառախումբը։ Բարձր. Խտիվն 50 հոգինոց ճաշ մը տուեր է ի պատիւ Քոննոթի դուքսին ու դքսուհին, որ Խարթում պիտի մեկնին, չորս օր մնալու համար հոն։

—Էօժէնի Կայսրուհին Ցնվ. 27ին Գահիրէ հասեր է։ Կայսրուհին կ'ճամբորդէ Կոմսուհի Բիէրֆօն անունով։ Սուէզի բացումէն ի վեր առաջին անգամն է որ Կայսրուհին կ'այցելէ Եգիպտոս։

ՑՈՅՆ ՍԻՆՕԴԸ. — Ցունաց Պատրիարքարանի պաշտօնաթերթը, Էքլէզիասդիքի Ալիթիա հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ Սինօդին գործունէութեան վրայ.

1. Սինօդին դիւանը 1904ին կարգադրեց իրեն յանձնուած 2300 գիր, վարչային խնդիրներու վրայ։
2. Սինօդը խորհրդակցեցաւ եօթը զանազան խնդիրներու վրայ։
3. 23 վճիռ արձակեց դատերու վրայ։
4. Ութն յանձնաժողով կազմեց զանազան խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար։
5. Հինգ ընդհանրական Թուղթ ղրկեց Թեմերը։
6. Չորս քահանայ բանադրեց։

Նոյն վիճակագրութենէն կ'երեւի թէ Պատրիարքարանի հոգեւոր ժողովը խորհրդակցեցաւ 104 դատի վրայ, որոց 54ը կ'վերաբերէին ամուսնալուծական խնդիրներու։ 1904ին ամուսնալուծման 22 վճիռ արձակուեցաւ։

ԻՍՊԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Շուէտ-Նորվեկիոյ դեսպան Պառոն Պէք Ֆրիժ, որ արձակուրդով իր երկիրը գացած էր, երէկ Պոլիս դարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։

—Ռումանիոյ դեսպան Մ. Լահովարի գալ չարթու Պոլիս կ'սպասուի։

—Սոֆիայի ռուս ընդհ. հիւպատոս Մ. Պահմէթէվ Վիեննա գնաց։

—Ֆրանս. դեսպանատան խորհրդական Մ. Պարոդ, որուն Բարիզ մեկնումը ծանուցեցինք երէկ, Փետր. 12ին Պոլիս պիտի ժամանէ։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. — Անգլ. դեսպանատան գործակատարին կինը, Տիկին Սիւզան Թաունլէյ, առջի օր կէս օրէ վերջ բանախօսութիւն մ'ըրաւ Սկիւտարի ամերիկեան վարժարանին մէջ, նիւթ ունենալով Չինաստան. պերճ լեզուով մը բացատրեց Չինու վրայ իր տպաւորութիւնները, և տեղեկութիւններ տուաւ չինական բարքերու և սովորոյթներու վրայ։

ԱՌԵՒՏՐ. ԼՈՒՐԵՐ. — Երէկ Անատոլուէ եկաւ 8 վակոն ցորեն. հրապարակը կայուն է։ Անցեալ չաբաթ 3840 պարկ չաքար հասաւ Դրիէսդէէ։ Բարիզի գինն ինկաւ. Պոլսոյ մէջ անտուկով կ'ծախուի 3½ ղրչ.ի, իսկ առանց անտուկի՝ 32 ղրչ.ի։

ՍԵԼԱՆԻԿԷ կ'գրուի թէ ածուխի գինը մէկ ամսէ ի վեր բարձրացած է. ժամանակին 100 օխան կ'գնուէր 30 ղրչ.ի, իսկ այսօր 70 ղրչ.ի։ Աղքատները չատ կ'նեղուին ածուխի այս տարապայման սղութենէն, մանաւանդ որ ձմեռը սաստիկ է։ Եթէ, կ'ըսուի, քաղաքապետութիւնը միջոց մը խորհի և աղքատ դասակարգն ազատէ ածուխավաճառներու ձեռքէն, կարելի պիտի ըլլայ նոյն իսկ 100 օխա ածուխը գնել 25 ղրչ.ի։

ՆՈՐ ՃԱՄԲԱՆԵՐԸ. — Ծանուցուեցաւ առ որ անկ է թէ ժամանակին մատուցուին գաւառներու մէջ նոր չինուելիք կամ նորոգուելիք ճամբաներու յատակագծերն և լաւ պահպանուին արդէն չինուած ճամբաները։

ԽԱՇԽԱՇ. — Սելանիկի մէջ խաշխաշի այս տարուան բերքն անցեալ տարուընէ աւելի եղած էր, բայց ապսպրանք չըլլալով արտածուած չէր ըլլար, որով գիներն ինկած էին. բայց անցեալներն 195,000 քիլօ ծախուեցաւ, և դեռ կարեւոր արտածումներու կ'սպասուի։

ԿԻՐԱՍՈՆԷՆ կ'գրեն մեզ Ցնվր. 14 ուրբաթ օրուան Թիւով. — «Այս գիչեր հրդեհ ծագեցաւ Ցունաց վարժարանէն, որ ամբողջովին այրեցաւ։ Ցարակից չէնքերէն տուն մը միայն այրեցաւ մասամբ, միւսները բոլորն ալ ազատուեցան Թափուած բուռն ջանքերու և ջրհեղեղներու չնորհիւ։ Կ'ըսուի թէ չէնքն ապահովագրուած չէր, և հրդեհը ծագում առած է վառարանի մը մէջը, վրան ու տակը չորնալու համար զետեղուած փայտերէն, որք կրակ առած են վառարանին մօտեցող կայծերէն։ Նիւթական վնասն 1,000 ոսկիէն աւելի է։ Անձի կորուստ չկայ։»

ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ. — Սպանիական Կառավարութիւնը Իզապէլ Լա Գաթոլիք պատուանչանին Գ. կարգը տուաւ Շիրազի ընդհ. հիւպատոս Միւնիր պէյի։ Գերման Կառավարութիւնը Գ. կարգի Թագաւորական Արծուի պատուանչանը տուաւ Եոսֆայի Գայմագամ Մէհմէտ Րիզա պէյի։

ՄԱՀ Մ. ՀԱՆՐԻ ԺԷՄԷՆԻ. — Ցաւօք կ'լսենք թէ Բրէսթ Լիդէնէյի Վարչական Խորհրդոյ նախագահ և Ֆրանսական Կոնսուլ Ճառի անդամ Մ. Հանրի Ժէմէն Բարիզի մէջ մեռեր է։

ՔՕԼԵՐԱ. — Ամսոյս 17ին, 18ին և 19ին քօլերայի ոև է դէպք չպատահեցաւ Վանայ մէջ։

ՊՈՒԼԿԱՐ գործակատարատան Ա. քարտուղար Մ. Բեզրով Սոֆիա հասեր է։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ. — Սամսոն անուն առագաստանաւ մը 124 Թօնօ տարողութեամբ, նաւապետ Խանաոփ-էլ-Վատի, Իսկէնտէրունէ Պէյրութ գացած ժամանակ ընկղմեցաւ Սայտայի բացերը։ Նաւապետն և ուրիշ նաւազ մը խղդուեցան։ Իսկ միւս նաւաստիները կրցան ազատիլ և հասնիլ Պէյրութ։

—Նոյնպէս, փոթորկին պատճառաւ ընկղմեցաւ Սէլէֆէ առագաստանաւը, որ Եումուրթալըքէ Իզմիր կ'երթար։ Նաւապետ Ճաստյի նաւն որ նոյն պահուն անկից կ'անցնէր, ազատեց նաւաստիները։

ՈՃԻՐ. — Երէկ առաւօտ Հէյպէլիի մէջ Թոսկինակով մը խողդուած գտնուեցաւ Անտօն անուն Ցոյն մը։ Եղելութիւնը Գարդալ իմաց տրուելով, ընդհ. դատախազութեան կողմէ քննութիւն կ'կատարուի, հասկնալու համար որ Անտօն անձնասպա՞ն եղած է թէ ուրիշի մը կողմէ սպաննուած է գիտմամբ կամ անձնապաշտպանութեան համար։

—Իզմիր, Մալդըզլարի մէջ, իտալահպատակ Ճուէբբէ դաչունահար սպաններ է անգլիական հպատակ կօչկակար Նիքօլաս Րիկօն, 25 տարու։

—Անգլ. հպատակ Մր. Ճ. Կ., Ղալաթիա, Լիւլէլի փողոցէն առջի գիչեր տուն դարձած ժամանակ, Սէն Պընուա վարժարանին առջեւ յարձակում կրեց երեք չարագործներէ, որք բերանը լաթի կտոր մը Թիմելէ և մէկն ալ ամուր մը Թեւերը բռնելէ ետք կողոպտեցին ժամացոյցն ու քսակը, որ հինգ ոսկի կ'պարունակէր։ Ապա հարուածներ սկսան տեղացնել Մր. Ճ. Կ.ի գլխուն, որ զգայազիրկ գետին ինկած էր։ Կէս ժամ վերջ անկից անցնող երկու երիտասարդներ Մր. Ճ. Կ.ը փողոցին մէջ պառկած տեսնելով, տուն առաջնորդեցին զինք։ Մր. Ճ. Կ. կիսովին խողխողուած էր, ճմլումներ ունի մարմնոյն զանազան կողմերը։ Վիճակը հոգ կը պատճառէ։

—Ազմիրէ կ'գրէ թէ Գոգլուճայի (Իզմիր) մէջ Աբօսդօլ անուն մէկու մը և իր զաւկին միջեւ անհամաձայնութիւն ծագելով, Աբօսդօլ իր տղուն կողմէ ծանրապէս կ'վիրաւորուի ձախ աչքէն դաչոյնով և ձախ թեւէն՝ ատրճանակով։ Վիրաւորը փոխադրուեր է յունական հիւանդանոցը, իսկ ոճրագործը կ'փնտռուի ոստիկանութեան կողմէ։

ԿՐԱԿԱՐԱՆԻ ԱՐԿԱԾԻ մը զոհ գացեր է Իզմիր, Այ-Տոմիտրի, Վիտոորի խանը բնակող Ֆրանչէսքօլա անուն կին մը, որ կրականին մօտ քնացած պահուն հագուստները բռնկեր են։ Խեղճը սոսկալի տանջանքներու մէջ մեռեր է։

—Մելասի մէջ, աղօրեպան Անտէրեա ալ մեռեր է այրելով։ Ոստիկանական քննութենէն հասկցուեր է որ արկածի մը զոհ եղած է, ոչ թէ ոճրի։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — Եղեռնադատ Ատեանն երեքական տարուան տաժանակիր աքսորութեան դատապարտեց քարտուղար Ցովհաննէսը, պարկավաճառ Նշանը, ժամկոչ Սիմոնն ու Պետրոսը, որ սպաննելիք նամակ մ'ուղղելով Սկիւտար, Պագլար Պաչը, Տիկին Զարուհիի, դրամ պահանջած էին անկէ։

—Վճռաբեկ Ատեանն հաստատեց Եղեռնադատ Ատենի այն վճիռը, որով 15 տարուան տաժանակիր աքսորութեան դատապարտած էր Ղալաթիոյ, Օսման սպանիչ Մէհմէտը։

ՋԻՈՒ ԱՐԿԱԾ. — Բերա, Թարլա-Պաչի, Բանայօթ անուն մէկը, ձին արագաբար վազցուցած ատեն, կոխռտեց կին մը, որ երեսէն բաւական ծանրապէս վիրաւորուեցաւ և ակռաները Թափեցան։

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՖ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆԻ

Բերայի Հայ հասարակութիւնը չատ վայելուչ և արժանաւոր կերպով մատոյց վերջին պատիւներն իր Թաղական Խորհրդին հանգուցեալ Ատենապետին։ Բայց միայն Բերա չէր որ երէկ ժամադիր եղած էր Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեանի յուղարկաւորութեան։ Համազգային յարգանքի և ցաւակցութեան արտայայտութիւն ցոյց մ'էր երէկուան յուղարկաւորութիւնը, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, նախագահութեամբ Սրբազան Պատրիարք Հօր, որուն չուրջը կ'գտնուէին Տ. Մեսրոպ Արք., Տ. Բարթուղիմէոս Արք. Չամչեան, Տ. Գրիգորիս Արք., Տ. Գէորգ Եպս. Երէցեան, որ իբրեւ ազգական՝ սգակիր էր և գաւին մէջ կեցած էր, և Տ. Հմայեակ Սրբազան, Բերայի քարոզիչը, որ առտուն պատարագ մատոյց ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն, և կատարեց տան կարգը։ Նստարանները գրաւուած էին ամէն անոնք որ անուն մը ունին Պոլսոյ Հայ համայնքին մէջ իբրեւ վաճառական, սեղանաւոր, Պետական աւագ պաշտօնատար, բժիշկ, փաստաբան, դեղագործ կամ լրագրի վարիչ, գրագէտ, ծողովական, Ազգ. Վարչութեան անդամ, Պատրիարքարանի պաշտօնատար, Թաղական Խորհրդոյ անդամ, են.։ Դեսպանատուններն և եւրոպացի գաղութն ալ ներկայացուցիչներ ունէին։ Սպարապետ Դը[illegible]ան Հայ պաշտօնեաններուն հետ քանի մը

Թուրք պաշտօնատարներ, իբրև հանգուցելոյն երկարամեայ մտերիմները, եկած էին վերջին պարտականութիւն մը կատարելու։ Եկեղեցին համակ լուսազարդուած էր, և մահիճնիէ դագաղը տաճարին մէջտեղը դրուած էր մահաբեմի մը վրայ, չքնաղապատուած գեղեցիկ ծաղկեփունջերով զորոնք ղրկած էին Բերայի Թաղական Խորհուրդը, Էսաեան վարժարանը, Ազգատախնամը, Մամիկոնեան ընտանիքը, և ազգականք ու մտերիմք։ Բերայի Ազգ. վարժարանները փակ էին ի նշան սգոյ, և աշակերտաց ու աշակերտուհեաց մեծ մասը ներկայ էր. Արուեստանոցի աշակերտուհիներուն և Ազգատախնամի Դարմանատան հասուցած հիւանդապահուհիներուն հետ, իրենց սեփական տարազով։ Խուռն բազմութիւն մը գրաւած էր եկեղեցիին միւս մասը, գաւիթն ու բակը։ Էսաեան վարժարանի աշակերտներ և ուսուցիչներ փոխն ի փոխ կ'կրէին այն բարձիկն որուն վրայ ցուցադրուած էին հանգուցելոյն պատուանշանները։ Մելզան էֆ. Նազիկեան և Միհրան էֆ. Աբիկեան, երկուքին Հայ պաշտօնատարք Սպարապետի Դրան արտաքին Թղթակցութեանց և Թարգմանութեանց դիւանին, և Ազգ. Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեան և Բերայի վարժարանաց Տնօրէն Գրիգոր էֆ. Մարգարեան կ'ընդունէին Հայ և օտար ազգի գիտուոր հիւրերը, և ընդհանուր կարգադրութեանց կ'հսկէին Ռուպէր էֆ. Եազըճեան և Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան, անդամք Թաղ. Խորհրդոյ։

Արարողութիւնք և երգեցողութիւնք կատարուեցան մասնակցութեամբ Բերայի ամբողջ քահանայական դասուն և դպրաց դասուն, չատ հանդիսաւոր և ներդաշնակ կերպով։ Ս. Պատրիարք Հայրն արտասանեց իր ամէնէն յաջող դամբանականներէն մին, զի ակնյայտ էր որ նաև անձնապէս զգածուած էր։ Ի մասամբ խօսքերն իրեն բնական առնելով, [illegible], բացատրեց արդարութեան և առաքինութեան բաժինը մեր ամենօրեայ կենցաղին մէջ։ Արդարութիւնը լոկ չափի ու կշիռի հաւասարութիւնը չէ, լոկ դատական կամ օրինական արդարութիւնն ալ չէ, այլ և նկարագրի մաքրութիւնն և ազնուութիւնն է, առաքինի անձին կենցաղն է։ Մամիկոնեան էֆ. ամէն բանէ առաջ առաքինի անձ մ'էր։ Իր յիշատակը չենք զուգորդեր հանրային մեծամեծ բարեգործութիւններու հետ, որոց միջոցները չունէր, և ունենալու համար ալ հետամուտ չէր եղած իր պարզ և անշահախնդիր կեանքը։ Մշակուած իմացականութեան մը տէր, գիտուն և լեզուագէտ անձ մ'էր, որ իբրև Պատրիարքարանի երբեմնի Կրթական Խորհրդական, իր արժանիքն հաստատեց կրթական գործին մէջ։ Բայց իր յիշատակը չենք լծորդեր նաև մեծ հեղինակութեան մը կամ իմացական արտադրութեան մը հետ։ Ինք յարգուած և սիրուած էր մեր մէջ մանաւանդ իբրև առաքինի անձնաւորութիւն մը, և իբրև հանրային գործերու մէջ անարատ, անկեղծ, մաքուր և անաչառ գործիչ մը։ Սիրելի էր իբրև հաւատարիմ զաւակ մը Հայ. Եկեղեցւոյ, որ իր ամենօրեայ կեանքին մէջ կ'ցոլացնէր քրիստոնէի առաքինի երկիւղածութիւնը։ Այն համազգային յարգանքը զոր կ'մատուցանենք այս տեղ՝ մեծափարթամ հարստութեան մը չուղղուիր, աշխարհային մեծութեան մը չուղղուիր, այլ իսկապէս նկարագրի բարձրութեան կ'ուղղուի, անաղարտ մարդուն, որ հանրային գործերուն մէջ ալ մաքուր ապրեցաւ, և յանձնառու եղաւ արդարութեան ու առաքինութեան նոյն մտատիպարն հաստատուած տեսնելու իր շուրջը, ազգային հանրային կեանքի ամէն գործակցներուն մէջ։ Գովեստիւք յիշատակելի են իր գործունէութիւնք Թաղական Խորհուրդներու շրջանակին մէջ, Պատրիարքարանի Ժողովներուն մէջ, դպրոցներուն մէջ, ուր մանաւանդ ազգասիրական ուսանողութիւնն իբրև իր զաւակները սիրեց, և նոր սերունդին բարւոք կրթութիւնը, իբրև Հայ. Եկեղեցւոյ զաւակ դաստիարակութիւնը, ինչպէս և աղքատ Թաղեցիներուն խնամարկութիւնը տարիներէ ի վեր իր սիրելագոյն զբաղումն էր, և իր հոգածութեանց առարկան։ Այսպիսի գործիչ անձնաւորութեան մը կորուստը բոլոր Ազգին համար ալ կորուստ մ'է, բայց մանաւանդ Բերայի Թաղին համար անփոխարինելի կորուստ է։ Բերայի Հայ համայնքը միշտ երախտագիտութեամբ պիտի յիշէ որ հանգուցելոյն գործունէութեան շրջանն հոմանիշ եղաւ Թաղին հաստատութեանց համար բարւոքման և բարեկարգութեան շրջանի մը, թէ իր օրով եկեղեցիին պայծառութեան և եկեղեցւոյ կանոնաւորութեան աւելի հոգ տարուեցաւ, Թաղին նիւթական վարկն ալ, կրթական մակարդակն ալ բարձրացան, և պատասխանատուութեան, հսկողութեան և հակակշռի սկզբունքներն աւելի անկեղծօրէն յարգուեցան՝ իր արդարապէս խիստ և անաչառ ուղղութեան ներքեւ։ Չենք մոռնար նաև որ իր ազնիւ օրինակին հետեւող եղաւ իր Տիկինը, որ գնահատելի աշխատակցութիւն մ'ունեցած էր Հայ իգական սեռին ալ և այլ ժամանակ կազմած կրթական մարմիններուն մէջ, և վերջին տարիներս ալ Բերայի Ազգատախնամին նուիրած է իր բարեսէր սրտին բովանդակ հոգածութիւնը։ Դժբախտաբար, այս բոլոր ինծ կ'վիճակի պարբերաբար ձեզ գուժել ազգային կարեւոր անձնաւորութիւններու կորուստը, որոց տեղը դիւրաւ չի լեցուիր։ Ամենքս ալ նոյն ճամբէն պիտի երթանք, բայց Բերա պիտի մաղթէր տասն տարի մը եւս վայելել այսպիսի եռանդուն գործիչի մը աշխատութեան բարիքները։ Նմանապէս, անհետացող միւս նշանաւոր դէմքերուն յաջորդներն անմիջապէս չի յարուցաներ ժամանակը։ Աղօթենք որ Աստուած մեր մէջէն անպակաս ընէ համայնքին օգտին համար գուրգուրացող այսպիսի բարի և բարեգործ անձնաւորութիւնները, որոնով ու մտքով հարուստ այս զաւակներն Հայ. Եկեղեցւոյ որք անոր հոգեւոր զօրավիգն են։ Իր կորուստը նաև Պետական ծառայութեան համար կորուստ մ'է, զի Մամիկոնեան էֆ.ի արժանիքը բարձրագոյն գնահատութեան ու վարձատրութեան արժանացած էր։ Մաղթենք որ Պետական ծառայութեան մէջ եւս անպակաս ունենանք միշտ Տէրութեան հաւատարիմ և իրենց Եկեղեցիին հաւատարիմ այսպիսի աշխատաւորներ, որոց կեանքն ու գործունէութիւնն անխտիր բոլոր երկրին համար օգտակար են։ Սրբազան բեմբասացն իր պերճ ներբողականը վերջացուց երկնային մխիթարութիւն հայցելով հանգուցելոյն սգակիր Տիկնոջ, միակ [illegible] դստեր, ալեւոր երեց եղբօր, և բոլոր պարագաներուն համար։

Ապա, Ս. Պատրիարք Հօր առաջնորդութեամբ, Թափօրը կազմուեցաւ, և դագաղը դուրս հանուեցաւ, մինչ եկեղեցիին զանգակները վերջին անգամ կ'հնչէին այս տխուր արարողութեան վրայ։ Դագաղին ծոպերէն բռնած էին Վսեմ. Տեարք Տքթ. Նաֆիլեան փաշա, Տքթ. Աղեքսանդր պէյ Արապեան, Գրիգոր էֆ. Խորէեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Յովհաննէս էֆ. Խորասեան և Տիրան էֆ. Աչնան։ Կերոնները կ'կրէին Տքթ. Պէկեան, Պետրոս էֆ. Կարապետեան, Սահակեան էֆ. Պօյաճեան, Կէօչէեան Անտոն պէյ, Թագէոս էֆ. Էթմէքճեան, Արմենակ էֆ. Ոհնճեան։ Ս. Պատրիարքը Թափօրին նախագահեց մինչև եկեղեցիին դուռը, ուրկէ մինչև Ս. Յարութիւն եկեղեցին Տ. Բարթուղիմէոս Արք. առաջնորդեց։ Դագաղը, քառաձի չքեղ մեռելակառքով մը, յամրաբար կ'անցնէր Բերայի մեծ պողոտայէն, որ անանցանելի դարձած էր բազմութենէն։ Ցուղարկաւորները մինչև Ս. Յարութիւն եկեղեցին հետեւեցան դագաղին, ուր Աւետարան կարդացուեցաւ, Էսաեան վարժարանի աշակերտուհիներէն Օր. Աղաւնի Տ. Մեսրոպեան ի դիմաց Բերայի դպրոցներուն ուսանողներուն՝ դամբանական մը կարդաց, և ներկաներէն շատեր հոն իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին հանգուցելոյն պարագաներուն, Մամիկոնեան և Արթինով ընտանեաց ներկայացուցիչներուն։ Ապա, մեռելակառքը, յուղարկաւոր կառքերու խիտ շարքով մը, ուղղուեցաւ Շիշլիի գերեզմանատունը, ուր Տ. Գէորգ Եպս. Երէցեան, Տ. Վահան Ծ. Վ. Ցակորեան, Տ. Յովհ. Ա. քհնյ. Միրեան և ուրիշ քահանաներ կատարեցին Թաղման կարգը, և յատուկ դամբարանի մը մէջ ամփոփուեցաւ Մամիկոնեան էֆ.ի մարմինը։

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ ընկերակցութեամբ Ա. Գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի, Դատական նախարար Բարձր. Ապտիւրրահման փաշայի այցելեց։

—Բարիզէ վեց որբեր եկած էին, որոց երկուքը Սուլթանիյէ վարժարանն ընդունուած են Բարձր. Հրամանաւ, երկուքը Գոնիայի և միւսներն ալ Պրուսայի Խոտորիլ վարժարաններուն մէջ ընդունուած են. Պրուսա ղրկուած երկու որբերը՝ Արամ և Ցակոբ Ներկայացեր են Սրբազան Առաջնորդին, որ յորդորեր է զիրենք խոհական ու աշխատասէր ըլլալու և իրենց կրօնական պարտաւորութեանց մէջ չթերանալու համար։

—Պիթլիսի Առաջնորդ Տ. Եղնիկ Ծ. Վրդ. ձմրան առթիւ նպաստ կ'խնդրէ Պատրիարքարանէն, տեղւոյն կարօտ ընտանիքներուն բաշխելու համար։

—Ս. Ցակոբայ արհեստանոցի որբերը գեղակերտ կայս. Թուղթ մը նուիրեցին Գալֆայեան Որբանոցին, չէնքին ճակատը զետեղուելու համար։

—Սուրհանդակի այսօրուան Թիւին մէջ կ'կարդանք.—«Երուսաղէմէն հասած նոր նամակէ մը կ'տեղեկանանք թէ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը տօնական օրերէն առաջ տեղեկութիւն ղրկեր է Տ. Ղեւոնդ Վ.ին թէ աւագ տօներէն անմիջապէս վերջը պարտաւոր է ներկայացնել Վանքին բոլոր յետնեալ հաշիւներն իրեն, որպէս զի օրինական ձեւով ներկայացնէ Պոլսոյ Պատրիարքարանին, որովհետեւ ինք ալ վերջապէս Աթոռին պետն է և ազգին առջեւ պատասխանատու Վանքին վիճակին նկատմամբ, եւ բացարձակապէս չի ներեր որ Վանքն անհագին պարտքի տակ ճզմելով գերեզման մտնէ։ Այս պատուական գաղափարներով պէտք եղած գեկուցումն եղեր է Տ. Ղեւոնդ Վ.ին, որ ոչ իսկ ուզեր է պատասխանել, այն հաստատ համոզմամբ թէ մինչև այդ որոշեալ օրը Թերեւս այս դժուարութիւնն ալ անցընելու կ'յաջողի։ Միաբանները ոմանք, և նոյն իսկ իրեն համակիր միաբաններ, յորդորեր են այս հաշիւները պատրաստել և ներկայացնել, բայց ինչպէս կ'երեւայ, Ղեւոնդ Վ. 1½ երկու տարիէ ի վեր Տ. Յարութիւն Պատրիարքն և Կեդրոնի Վարչութիւնը զբաղեցնելէ յետոյ, իրաւունք ունէր կարծելու Թէ այս ալիքն ալ կ'անցընէր. բայց Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքն որ ամէն զիջում ըրած էր Ղեւոնդ Վրդ.ի, անոր կատարեալ վստահութիւն յայտնած և զօրաւոր դիրք տուած էր, տեսնելով որ այդ վստահութիւնը չարաչար կ'գործածուի, վերջապէս պաշտօնանկ ըրեր է զինքը, զգալով նաև ճշմարտութիւնը Խառն Ժողովոյ այն արդար գիտողութեան թէ՝ ինք կարող չէ պաշտօնանկ ընել ուղղակի կերպով եկմեւտից տեսուչը, քանի որ իր ստորադասեալ պաշտօնեան չէ, վանքին ներքին պաշտօնեան է, որ կապ ունի ուղղակի Երուսաղէմայ Պատրիարքին հետ։ Ն. Ամենապատուութիւնն Աթոռոյ չահերը պաշտպանելու համար բաւական խոհեմ եղաւ և բաւական ալ վարանոտ քայլեր առաւ. բայց երբ դէպքերն այսքան բացորոշ են ի Պոլիս, բնականաբար չատ աւելի նկատելի և որոշ են Երուսաղէմի մէջ և վճռական կարգադրութեան մը անհրաժեշտ պէտքը կ'զգացնէին։ Այս կերպով յուսալի է թէ վերջ կ'գտնեն կարգ մը գիտողութիւնք, երբ մանաւանդ հաշիւները Պոլսոյ մէջ քննուելին և վաւերացուելին, մէջտեղ հանուելով այն զեղծումներն որոնց մասին գրած ենք այս էջերուն մէջ չատ անգամներ։»

—Մեր Դարդանէլի Թղթակիցը կ'գրէ. —«Հանր. Պարտուց Կեդր. Վարչութեան պաշտօնեայ Դանիել էֆ. Ազարեան, իր ծննդավայրը Դարդանէլ այցելած ատեն, յիչելով մեր վարժարանը, ուր ստացած էր երբեմն իր նախնական կրթութիւնը, Ազգին նուիրեց իր հօրենական տունն որ այսօր 150 ոսկւոյ մօտ արժէք ունի։ Վարժարանին Տնօրէնն երկսեռ ուսանողները որոնց հաւաքեց և այս լուրն ուրախութեամբ աւետեց անոնց, որք յուզեալ սրտով իրենց շնորհակալութիւնն յայտնեցին և երգերով պատուեցին իրենց բարերարը։ Դանիել էֆ. Ազարեան գեղեցիկ օրինակ մը հանդիսացաւ տեղւոյս մէջ, և մեկ երկու չաբաթ վերջը Սողաթիլեան Մարտիրոս աղա, համեստ քսակի տէր գինեպան մը, իր այրած տան տեղն Ազգին նուիրեց։ Գառնիկ էֆ. Ազարեան 1000 ղրշ.ի նուէր մ'ըրաւ գերեզմանատան գետինն յարդարելու և Թաղային բաժանումներ ընելու։»

—Հանգուցեալ Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են Տէր և Տիկին Աւետիս էֆ. Պօյաճեան 108, Գէորգ էֆ. Արսլանեան 108։

—Հանգուցեալ Մանուէլ էֆ. Ալալեմճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են Տեարք Կիւմիւշկէրտան–Մինասեան 324 ղրշ., Բարսեղ էֆ. Ս. Մանուկեան 162, Թադէոս էֆ. Հանէսեան 108, Ժ. և Ա. էֆ. Մարկոսեան 108, Կոռնիկ էֆ. Համամճեան 108, Տէր և Տիկին Սարգիս էֆ. Պ. Փրնտրգլեան 95։

ԱԶԴ. Բարեյիշատակ Սմբատեան Մանուկ էֆէնտիի Ազնուազարմ տիկնոջ փափաքանաց համաձայն՝ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրն հանդիրձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանելու յառաջիկայ Կիւրակի առաւօտ, Ցունուար 23, Մայր Եկեղեցւոյ մէջ ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն, և այս առթիւ յետ աւարտման Ս. Պատարագի հոգեհանգստի պաշտօն պիտի կատարուի հանգուցելոյն դամբարանին վրայ։

Սկզբնաւորութիւն Ժամերգութեան ի ժամ 2
» Ս. Պատարագի 4½։

(Կնիք Թաղ. Խորհրդոյ)

Մամիկոնեան, Արթինօֆ, Պօյաճեան, Յովհաննէսեան, Մարաշեան ընտանիքներն և համայն ազգականք իրենց սրտագին խորին շնորհակալիքը կ'յայտնեն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, որ բարեհաճեցաւ ի յարգանս յիշատակի հանգուցեալ

ՎՍԵՄ. ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՖ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆԻ

նախագահել յուղարկաւորութեան հանդէսին և իր պերճ դամբանականով մխիթարել հանգուցելոյն սգակիր պարագաները, նոյնպէս Բերայի Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ որ հաճեցաւ իր պաշտօնակցին նկատմամբ ամէն պատշած հանդիսաւորութիւն կազմակերպել, ինչպէս նաև եկեղեցական և աշխարհական այն ամէն անձանց որք այս տխուր առթիւ ներկայ գտնուելով իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին։

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԹՕՔԻՕ, Փետր. 2. (Պաշտօնական). — Մարէչալ Օեամա կ'տեղեկագրէ.—«Ցնվր. 30ին Ռուսք ռմբակոծեցին ճափոնական կեդրոնն և աջ Թեւը, և ռուս հետեւակազօրաց փոքր չոկատներ սկսան յառաջ խաղալ ճափոնական յառաջապահներու վրայ յարձակելու համար, բայց չյաջողեցան և ետ մղուեցան։ Ցնվ. 30 և 31ին Ռուսք խոշոր Թնդանօթներով ռմբակոծեցին Սամարերու, Լապլաղայ և Լիգալչէնդան գիւղերը։ Ռուս հետեւակազօրաց Սանտէբուի Եացուբայի և Դուգայցուի վրայ ըրած յարձակումն ետ մղուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 2.— Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ Շա Հոյի արեւմտեան կողմը վերջին կռիւներուն մէջ ճափոնցիք 1,500 ռուս գերի վարեցին։

ԼՈՆՏՈՆ, 2.— Զօր. Օքուի բանակատեղւոյն մէջ Ուիզէրի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Մայիս 6–Դեկտ. 1–19 Զօր. Օքուի բանակին 24,642 զինուոր, 210 սպայ և 4917 զինուոր սպաննուեցան և 743 սպայ և 20,337 զինուոր վիրաւորուեցան։

ԲՈՑՏԱՄ, 2.—Այդէլ Ֆրիտրիխ իշխանին առողջական վիճակը բարւոքեցաւ։ Այս առտու հրատարակուած տեղեկագիրը կ'ըսէ.—«Երէկ տաքութեան բարձր. աստիճանն էր 37,3, իսկ այս առտու տաքութիւնն էր 36,4։ Ընդհանուր վիճակը լաւ է։»

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 2.—Դատական նախարար Մ. Մուրավէվ Հռոմի դեսպան անուանուեցաւ իշխան Ուրուսովի տեղ, որ Վիեննայի դեսպան անուանուեցաւ։ Մ. Մուրավեվի օգնական Մ. Մանուքին դատական նախարար անուանուեցաւ։ Կայսերական խորհրդոյ անդամ և Մոսկուայի նախկին ընդհ. կառավարիչ մեծ դուքս Սերկէյի փոխանորդ Մ. Պուլիկին ներքին գործոց նախարար անուանուեցաւ հրաժարեալ իշխան Սվիադոբոլք Միրսքիին տեղ, որ արտօնութիւն ստացաւ 11 ամիս ճամբորդելու օտար երկիրներ։ Այսօր կէս օրէ վերջ գումարուած Նախարարական Խորհրդոյ արտասովոր նիստին մէջ ելմտական Նախարար Մ. Քոքովծէվ պաշտօն ստացաւ գործաւորական օրէնքի մը ծրագիր պատրաստելու։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — (Պաշտօնական). — Տպագրական Տեսուչ Մ. Սվէրէվ պաշտօնանկ եղաւ։

—Զարն ու Զարուհին և Մայր Կայսրուհին 50,000 րբլ. տուին Բեդերսպուրկի աղքատ հիւանդներուն։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 2. — Անտիճանէ (Կովկաս) կ'հեռագրուի թէ այս առտու ժամը 10ին երկրաշարժի երկու զօրաւոր ցնցում զգացուեցաւ։

ՓԱՐԻԶ, 3.— Թրի Թօքէոյի կ'հեռագրուի Բեդերսպուրկէ թէ Զօր. Քուրոբադքին վիրաւորուեր է։ Մարէչալ Օեամայի տեղեկագիրը կ'ցէտէ Զօր. Միչէնքոյի ճափոնական ձախ Թեւին դէմ յարձակողականին յանդուգն բան մ'ըլլալը։ Զօր. Միչէնքոյի վէրքը ծանր է, որովհետեւ գնտակ մը ջախջախած է ծունկը։ Զօր. Քոնտրադովիչի ալ վէրքը ծանր է, որովհետեւ գնտակ մը ծակած է կուրծքը, և դուրս ելած է կռնակէն։ Թէև երկու զօրավարներուն ալ վիճակը չատ ծանր է, բայց վէրքերնին մահացու չէ։ Զնդ. Անտոնէեվ գլխէն վիրաւորուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 2–3։— Ժամանէբուի պարտութեան հետեւանքով ռուս բանակն իր առջի դիրքերը քաշուեցաւ։ Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ Թէ Զօր. Քուրոբադքին յարձակողական սկսաւ ուղղակի Նիքօլա կայսեր մէկ հրամանին վրայ։ Անհամաձայնութիւն կայ Քուրոբադքին և Կրիբընպէրկ զօրավարներուն միջեւ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 2 (Պաշտօնական). — Թօքիոյէն «Սէնդրըլ Նիւզ»ի կ'հեռագրուի.—«Մարէչալ Օեամա կ'հեռագրէ Թօքիօ թէ Ցնվ. 25էն 29 կռիւներու միջոցին ճափոնցիներն ունեցած են 7,000 սպանեալ։ Ռուս սպանեալները 10,000էն աւելի կը հաշուուին։»

ԼՈՆՏՈՆ. 2. - Բեդերսպուրկէն «Սէնդրըլ Նիւզ»ի քաշուած հեռագիր մը կ'հաղորդէ թէ «Նովոյէ Վրէմիա»ի Մանչուրիոյ Թղթակիցն իր Թերթին հետեւեալ հեռագրած է. - «Հուն Հոյի մօտերը տեղի ունեցած վերջին ճակատամարտներու առթիւ վիրաւորեալներուն տառապանքները զարհուրելի են։ 181`ին Նաբոլէոնի Ռուսիոյ մէջ մղած կռիւներէն ի վեր պատերազմներու տարեգրութեանց մէջ աւելի սոսկալին գոյութիւն չէ ունեցած։ Ցուրտը վիրաւորներուն տառապանքներն աւելի կը սաստկացնէ։ Արիւնն իրենց վէրքերուն վրայ կ'սառի։»

ԼՈՆՏՈՆ, 2. — «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Մանչուրիոյ Թղթակիցը կ'հեռագրէ. — «Ռուսական և ճափոնական բանակներն Հուն Հոյի ճակատամարտէն վերջ վերադարձան իրենց դիրքերը, զորս ճակատամարտէն առաջ գրաւած էին. մէկն Հուն Հոյի աջ եզերքին վրայ եւ միւսը նոյն գետի ձախ եզերքին վրայ։ Վերջին օրերու կռիւներն երկու բանակներու դիրքերուն մէջ փոփոխութիւն մը յառաջ չեն բերած։

ԼՈՆՏՈՆ, 2.—«Սէնդրըլ Նիւզ» Բեդերսպուրկէ հեռագիր մը կ'հրատարակէ ծանուցանող թէ զրոյցի մը նայելով, Ռուսիոյ մանչուրեան Բ. բանակին հրամատար Զօր. Կրիբէնպէրկ, որ վերջին ճակատամարտներուն մէջ հրամատարն եղած էր կռուող բոլոր զինուորներուն, ետ պիտի կանչուի և իրմէ պիտի առնուի բանակի հրամատարութիւնը։ Կ'ըսուի թէ Քուրոբադքին զօրավարը Կրիբէնպէրկը պատասխանատու կ'համարի ռազմական վերջին անյաջողութեանց, քանի որ Զօր. Կրիբէնպէրկ ինքն էր Թելադրիչն եւ կազմակերպողը Ռուսաց յարձակողական չարժման։

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 2.— Բեդերսպուրկէն Սթանտըրտի կ'հեռագրուի թէ Անդրսիպերեան երկաթուղիին վրայ դժուարութիւնները կ'աւելնան։ Միայն սակաւաթիւ կառախումբեր կրնան մեկնիլ ճամբաներու վիճակին պատճառաւ։ Այս պայմաններուն ներքեւ Ռուսիոյ համար գրեթէ անկարելի կ'ըլլայ պէտք եղած չափով ռազմանիւթ և ուտեստեղէն ղրկել Մանչուրիա։ Հազարաւոր զինուորներ կ'աշխատին այս կացութեան դարման տանելու համար։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 2.— Դարման տանելու համար Անդրսիպերեանին արդի անկերպարան վիճակին, որով անբաւական կ'ըլլայ մանչուրեան ռուս բանակին պաշար հասցնելու, պատերազմական Նախարարութիւնն որոշած է կարգադրութիւններ ընել Վլատիվոստոքի ճամբով չոգենաւով ղրկելու համար ռուս բանակին մէկ մասին ռազմամթերքն և ուտեստեղէնը։ Ռուս փոխադրանաւեր պիտի աշխատին Վլատիվոստոքի պաշարման գիծը ճեղքել և Վլատիվոստոք ցամաք հանուած ռազմամթերքն ու պաշարն երկաթուղիով պիտի փոխադրուին Մուգտէն։ Ռուս Կառավարութիւնն անհրաժեշտ և օգտակար կ'նկատէ այս կազմակերպութիւնը, նոյն իսկ աչք առնելով ճափոնական այն գրաւումներն որ այս առթիւ կրնան տեղի ունենալ։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 2.— Զօր. Քուրոբադքին Զօր. Կրիբընպէրկի կ'վերագրէ Սանտէբուի մէջ Ռուսաց անյաջողութիւնն և զայն պատասխանատու կ'ընէ։ Այս պատճառաւ զրոյց կայ թէ Զօր. Կրիբէնպէրկ պաշտօնանկ պիտի ըլլայ և Բեդերսպուրկ պիտի կանչուի, Պատերազմական ատեանի մ'առջեւ դատուելու համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

(ԼՈՒՐԵՐ ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐՈՎ. ՓԵՏՐ 1)

ՄԱՆՉՈՒՐԵԱՆ ՌԱԶՄԱԴԱՇՏԷՆ

ՀՈՒՆ–ՀՈՅԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏՆԵՐԸ

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Ցունվ. 31. — Պատերազմի դաշտէն Նովոյէ Վրէմիայի կ'հաղորդուի թէ ճափոնցիները նկատի առնելով Սանտէբու գիւղին կարեւորութիւնը, վերջին օրերս հոն կեդրոնացուցած են 15 վաշտ զինուոր, որոնք մասամբ Նոկիի բանակէն առնուած են։ Գիւղին հարաւ արեւմտեան կողմը կ'գտնուի [illegible] ամրոցի մը կարեւորութեամբ ամրութիւն մը։ Կ'ըսուի թէ զօրագունդերու չարժումը ձիւնին պատճառաւ չատ դժուարացած է. ասկից զատ, գիշերները զերոյէն մինչեւ 20 աստիճան վար ցուրտը չատ ծանր կուգայ մանաւանդ վիրաւորեալներուն։ Կ'ըսուի թէ հրետաւորներու զօրաբաժին մը վերջին կռիւներու ատեն ծանր կորուստներ կրած է։ Այն երեսուն ճափոնցի գերիները զորս Զօր. Միչէնքօ բռնած էր, կ'պատկանին ճափոնական Թ. զօրաբաժնին, որ Բորտ Արթուրի պաշարման մասնակցած է։ Միչէնքօ ծունկէն վիրաւորուած է։ Ռուսոյէ Սլովի գրածին նայելով, Վրէտէն վիրաբոյժը կանչուած է Միչէնքոյի համար։ Նոյն Թերթը նաեւ չինական աղբիւրէ լուր մը կ'հրատարակէ, որուն համաձայն ճափոնցիները Հուն Հոյի աջ եզերքին վրայ Դիլինկը պաշարելու չարժում մը կ'ընեն։

ԼՈՆՏՈՆ, Ցունվ. 31. — Տեղւոյս ճափոնական դեսպանը Մարէչալ Օեամայի Ցունվ. 31 Թուակիր մէկ տեղեկագիրը կ'հրատարակէ ըսող թէ Ցունվ. 25էն ի վեր Լիգաւէնդէնի, Զէնչիրայի և Հայքուդայի ուղղութեամբ տեղի ունեցող ճակատամարտներուն մէջ 1200 ռուս սպաննեալներ ձգուած են։

ՔՈՒՐՈՒԲԱԴՔԻՆԻ ԵՒ ԿՐԻԲԷՆՊԷՐԿԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Ցունվ. 31. — Զօր. Քուրոբադքին կ'հեռագրէ Ցունվ. 29 Թուականաւ թէ ճափոնական կորուստները չատ մեծ են։ Ճափոնցիներէն չատեր սպաննուեցան մեծ հետեւակազօրաց սուիններէն և հեծելազօրաց սուրերէն։ Գերի բռնուածներուն ընդհանուր թիւը դեռ յայտնի չէ, սակայն ցարդ ստացուած տեղեկութեանց նայելով անոնց Թիւը 300ի չափ ըլլալու է։ Մեր զօրագունդին երէկուան կորուստները, մեր դիրքերուն ճակտին կողմը, եղած են 5 սպայ և 50 զինուոր։ Ճափոնցիները յայտնի կերպով յարձակողականի մը չեն սկսած դեռ։ Մեր զինուորներուն վիճակը չատ գոհացուցիչ է։

Զօրավար Քուրոբադքինի 30 Թուակիր մէկ հեռագիրը կ'ըսէ թէ Ռուսերն աջ Թեւին կողմը, վերջին ճակատամարտներու միջոցին գրաւուած գիւղ մը տակաւին կ'պահեն։ Ճափոնցիներն երկու անգամ փորձած են Պալյացէն Նորէն առնելու, սակայն ետ մղուած են։ Ռուս հրետանին յաջողութեամբ ռմբակոծեց Սանտէբուն, ուր բազմաթիւ ճափոնական գունդեր կ'գտնուէին։ Գիշերը ջերմաչափը զերոյէն վար 20 աստիճան ցոյց կուտար։ Զօրավար Կրիբընպէրկ 30 Թուակիր իր հեռագրով կ'ամփոփէ Ցնվ. 29ի հեռագիրն ըսելով թէ Ցնվ. 28ին երեկոյեան ժամ 7ին թշնամին նորոգեց իր յարձակումը մեր աջ Թեւին մէկ գունդին վրայ։ Ժամը 10էն մինչեւ կէս գիշեր Թշնամին չորս անգամ յարձակեցաւ մեր վրայ, բայց մեր կրակովը յաջողեցանք զանոնք ետ մղել։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԴԻՐՔԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԹՕՔԻՕ, Ցնվ. 31.—Այստեղ այն կարծիքը կայ թէ Հայքուդայի կորուստը արկածացուցած է Ռուս բանակին դիրքն և Թերեւս ճակատի դիրքի կարեւոր փոփոխութիւններ անհրաժեշտ ըլլան։ Հայքուդայի պաշտպանութեան միջոցները չատ զօրաւոր են։ Ճափոնցիները գրաւած կը պահեն ռուսական ամրութիւնները։ Որովհետեւ գետինը սառած է, իրապէս անկարելի է պաշտպանութեան նոր տեղեր չինելը։

ՊԵՐԼԻՆ, Ցնվ. 31.—Բեդերսպուրկէն կ'հաղորդուի թէ Քուրոբադքինի նոր պարտութեան լուրն այստեղ աննպաստ տպաւորութիւն յառաջ բերաւ։ Քուրոբադքինի պարտութիւնը կ'վերագրուի, յարձակողականի սկսելու համար Բեդերսպուրկի Ընդհ. Սպայակոյտին կողմէ գացած հրամանին։ Կ'ըսուի թէ Քուրոբադքին պէտք է ջանայ յաջողութիւն մը ձեռք ձգելու։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ Փետր. 1.)

CAISSE PATERNELLE

ՔԷՍ ԲԱԴԷՐՆԷԼ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1841 ԻՆ

Կ'ԳՈՐԾԷ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌՈՅՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐ. 85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ » 62,750,000

Ուրիշ ընկերութեանց [illegible] 74%, մինչ ՔԷՍ ԲԱԴԷՐՆԷԼԻ [illegible]։

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս
Մ. ՌԸՆԷ ՊՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց ընկերութեան և Քրէտի Լիոնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԷՐ, [illegible] ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿՈՒԼՀԷՄ, նախկին գանձապահ.
Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիոնէի.

Թուրքիոյ Տնօրէն Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպօլ, Սուլթան—Համամ, Բասատ Քաթրճըօղլու

Ընկերութեան վրայ տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիոնէի.

ԾԱՆՕԹ. — [illegible] 50—20

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	96 36
Ամէնէն բարձր գին	»	96 37
Ամէնէն վար գին	»	96 34
Ռումելիի Երկաթուղի	ֆր.	127 62½
Ամէնէն բարձր գին	»	128 —
Ամէնէն վար գին	»	127 62½
Թրանվայ	»	97 —
ԲԱՑՈՒՄ, 21 Ցնվր.		
Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	96 37
» » ժամ 6ին		96 38
Ռումելիի Երկաթուղի	ֆր.	128 —
» » ժամ 6ին		128 —
Հելլէնկ. պարգեւաւոր Թուղթ	ֆր.	433 —
» Նոր »	» Բ.Օ.Ո.	3 92
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	15 35
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ Ա.	ֆր.	300 —
» » » Բ.	»	268 75
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	510 —
Անատոլուի երկթ. պարտ.	»	527 —
» » բաժնթ.	Ա. Ո.	13 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 05
Թրամվէյ բաժնեթուղթ	ղրշ.	632 ½
» Ժուխանա	»	210 —
» պարտաթուղթ	ֆր.	484 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	251 —
Հելլենական 5% 1881	»	245 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի	»	51 —
Թրանվայ	»	94 —
Քարափ Իզմիրի	»	575 —
Դարասու		70 50

Ս Թ Ի Լ Ա Ն Ց

Օսմ. Միաց. 1 օրուան	Օ. Ո.	3.35	2 —
» » 8 »	»	6 —	—
Ռումելիի Երկթղ.	ֆր.	1.50	—

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	111 12½	110 12½
» չէք	110 3[illegible]½	110 12
Բարիզ 3 ամիս	22 60	22 80
» չէք	22 70	22 80
Պերլին մարք	18 48	18 58
Վիեննա քուրոն	21 70	21 80

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 37
20 ֆրանքնոց	»	87 20
20 մարքնոց	»	107 10
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Քրիմիյ	»	51 04
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 07
Պէշլիք	»	105 10
Նոր մէթալիք	»	103 —
Ռուպլ Թղթադրամ	»	8 60

Անդրէ Ա. Անդրէադէս, Ղալաթիա

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 2

Օսմանեան Միացեալ բաց.	Ա. Ո.	87 87
» » գոց.	»	87 87
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 75
Եգիպտական Միացեալ	»	105 12
Անգլ. Քօնսոլիտէ	»	88 69
Պուլկար. փոխառ. 1888	»	94 12
» » Նոր 1892	»	94 12
Հելլենական Ռանդ 1881	»	39 50
» Մոնոբոլ	»	51 25
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 32½
Թրանսվալ	»	3 68
Ճափոնական 4%	»	80 25
Ռուսական		90 —
Դրամագէղչ	»	3 —
ԲԱՐԻԶ, Փետր. 2		
Օսմանեան Միացեալ բաց.		89 12
» » գոց.		89 35
Ռումելիի Երկաթուղի	ֆր.	131 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	597 —
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ. 4%	»	469 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	360 —
Ֆրանս. Ռանդ 3%	»	98 92
Քրէտի Լիոնէ	»	1145 —
Ռուսական		89 65
Թրանսվալ	»	95 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 15
Դրամագէղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —
ՎԻԵՆՆԱ, Փետր. 2		
Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրոն	95 57
» Լոնտոնի վրայ	»	240 30
Ռումելիի Երկաթուղի	»	134 —
Օսմ. Ռէժի	»	335 —
Դրամագէղչ		3 —
ՊԵՐԼԻՆ, Փետր. 2		
Օսմ. Միացեալ		87 90
Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	103 80
» » բաժնթ. 60%	»	102 —
Ռուսական 4%	»	89 75
Ռումելիի Երկաթուղի	»	130 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 34½
Չինաստանի փոխառութիւն 1903		88 25
Դրամագէղչ		4 —

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. —1890ի 4% Բրիորիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ յիչեալ պարտաթուղթերուն 29րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի փետր. 1/14ին, Հանր. Պարտուց Վարչութեան կեդրոնատեղին մէջ, Ճըղալ Օղլու փողոց, Պոլիս։ 6—1

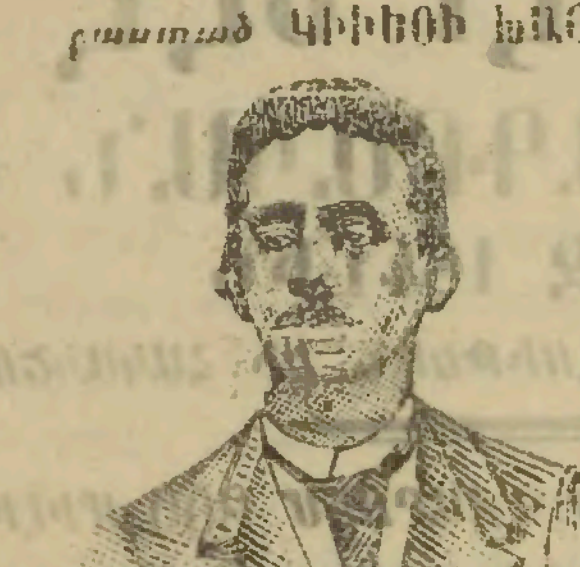
* * 1890 ի 4% Օսմանիէ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ յիչեալ պարտաթուղթերուն 30րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի փետր. 1/14ին, Հանր. Պարտուց Վարչութեան կեդրոնատեղին մէջ, Ճըղալ Օղլու փողոց, Պոլիս։ 6—1

Կ. Պոլիս, 19/1 Փետր. 1905

Աւստրիացի մը նամակը

Ռուսչուք Յունիս 1 1900

Պարոն Ռիշեան կ'զգամ զիս երախտագիտութեամբ ծանուցանել թէ, Ձեր պատրաստած ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ կատարեալ առողջութիւն պարգեւեց ինձ։ Վստահօրէն կ'ըսեմ, ուսուցչութեան պէտքը անզուսպ ջղեր ունի ու թէ,

...տութեան ալ վերջին ծայր յոգնեցուցած կը կործանէր ու չարքաշութիւններէս, որ, իմ կազմը տուանացած, ոչ եւ իբրեւ բժշկուած եմ։ Կ'ըսեմ այս, անտանելի ցաւերէն ազատուելով, կը փորձեմ տալ քանի մը տեղեկութիւններ, իմ պատմութենէս.

...ցաւերս ձեր պատրաստած, այն իմ կ'ապրեցնէ։ Կ'ուզէ ասոր, որոնց կ'տող բռնել ու գինով կ'աշխատի մըտնել, կարծես, ինծի կը գրեմ, որ ամէն ցաւի անսանձելի, ձեր ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ բոլոր, նաեւ բարեկամներուս, քանի մը հիւանդներու կը ծրագրեմ, որ կարծես ամենէն յարմար բժշկութեան ձեւը ընտրեն, ընտրելով ձեր ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ։ Եւ կը նոր գործածեմ։

Այսպիսով ամէն ժամանակ գայ ու ցաւի վրայ, ընդհանրապէս ինչ որ ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ կը գործածեմ, առաջին անգամ, այն, բոլորովին կ'անցնի։ ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ կրնայ առանց երկիւղի գործածուիլ եւ ձեզ կը խորհուրդ տամ այս մասին խօսելու։

Արդարեւ ամէն ծաղի ժամանակ, քանի մը կաթիլ կամ ուրիշ բժշկելի մը մէջ ամբողջ ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆ լեցնելով, երբ ցաւերու ատեն բժշկական կը փորձեմ ամէն յաջողութիւն, ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ չէ անգամ բացառական տեղեկութիւններ կ'ուզէ ու որդիներէս ամենէն մեծ, միշտ կը դիմէ։

Ճանապարհորդ մը ճամբորդութեան ժամանակ ձեր ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ մեծ ցաւերու մէջ, երբ ձեր զանազան բժշկական միջոցներ անօգուտ եղած էին, ինծի ազատութիւն տուաւ։ Այժմ ալ ձեր ԿՈՒՐՏՈՆ ԿԻՒՆՕՒ առաջին պէտքերէս մէկը կը նկատեմ, որ ինծի ամէն ցաւի բուժում է։ Այս ըսելու համար ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ կը յանձնարարեմ, զի թէ ինծի յարմար է, ուրիշին ալ պիտի ըլլայ։

Այս պատճառով իմ հիմնական ցանկութիւնս եղաւ, որ խորհուրդս ամէն ցաւ ունեցողներուն ծանուցանեմ, ձեր պատրաստած ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ եւ անոր վրայ գրեմ։ Ձեր ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ ամէն դեղարանի մէջ կը ծախուի ու կը գտնուի ամէն կողմ։ Կրնաք գրել Maison Frere 19, rue Jacob, Paris։

Այս գեղին բժշկութիւնը օրական 20 փարայի կ'արժէ, որ անպատճառ կը յաջողի ցաւերու դէմ։

Դրան ընտիր խայծին ջուր ալ մը չեն տեսներ, ամէն ծաղի ժամանակ 2-3 հատ ԿԻՒՆՕՒ ՔԱՑՊԱՆԸ կ'առնեն, ինչ որ նորեկներու բուժումներ պատրաստուած ըլլալով, անոր բուժիչ ազդեցութիւնն անմիջապէս կ'երեւի։ Ձեր դեղը միակն է, որ բժշկութիւնը, որովհետեւ ամէն տեսակ ցաւերու, ամէն ժամանակ օգտակար է։ Անոր ձեւը բոլոր դեղատուներու մէջ կը գտնուի։ ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ ընտիր դեղերու կարգին կը դասուի, եւ ԿԻՒՆՕՒ ԽԱՑՊԱՆԸ ամէն դեղարանի մէջ կը ծախուի։

(2)

8—5

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ. — Թէնպէքիի 4% Բրիորիթէ Օսմ. պարտաթուղթի տէրերուն կ'ծանուցուի թէ պայմանաժամին 1905 Փետր. 1)14էն սկսեալ մինչեւ 24 կտրոնին, ինչպէս նաեւ ներկայ Յունիս 1)14ի վճարմանց ներքէն խղող արժեթղթերուն փոխարժէքը պիտի վճարուի յառաջիկայ 1)14 Փետր.էն սկսեալ, Օսմ. Պանքային Կ. Պոլսոյ կեդրոնատեղիէն եւ Բարիզի ու Լոնտոնի մասնաճիւղերուն մէջ։ 6—2

Կ. ՊՈԼԻՍ, 25 Յունվ. 1905

* *

Թէմպէքիի Օսմ. Բրիօրիթէ 4% փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ պայմանաժամին 1899 Փետրուարին առարտող թիւ 12 պարտաթուղթերուն կտրոնները, եթէ երբեք մինչեւ Յունուար 3/13 Փետր. չներկայացուին վճարուելու համար, ջնջուած պիտի նկատուին։ 6—5

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վ.ԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչական Խորհուրդը կ'յիշեցնէ արժէթուղթի տէրերուն թէ Օսմ. Փոխանակել պարտուց հին արժեթուղթերու (B. C. D. սէրի) եւ միացեալ առժամեայ արժեթուղթերու (scrip)՝ Օսմ. Միացեալ Փոխանակել պարտուց վերջնական Պարտաթուղթերու հետ փոխանակութեան գործողութիւնները պիտի վերջանան 1905 Մարտ 1)14ին՝ օտար երկիրներու մէջ։

Այս Թուականէն սկսեալ այդ գործողութիւնները պիտի կատարուին մի միայն Կ. Պոլսոյ Օսմ. Պանքային մէջ՝ ...... եւ այս կերպով փոխանակուած արժեթուղթերն օտար դրոշմաթուղթ չպիտի կրեն։ 10—5

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1)14 Յնվր. 1905

* *

ԱԶԴ. — Անոնք որ կ'ուզեն ձեռք ձգել ամերիկեան որթատունկեր, 1905 Յունվ. 1/14էն սկսեալ մինչեւ Մարտ 1/14 պէտք է դիմեն Մ. Էքերլէնի, տնօրէն պատուաստի վարժարանին, հաստատուած Դըզըլ—Թօբրաքի ու Էրէնգիւղի միջեւ։ Բաշխումը ձրի պիտի ըլլայ եւ պէտքերու բաւելու չափ միայն։ Մարտ 1/14ի պայմանաժամին անցնելէ յետոյ, ո եւ է խնդրանք նկատողութեան պիտի առնուի մինչեւ այն ատեն երբ տրամադրելի որթատունկ մնայ։

29/11 Յունվ. 1905 8—7

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	6	Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	3	»
ԵՌԱՄՍԵԱՅ	$1^1/_2$	»
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20	փր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ ԲՈՍԴ—ԼՕՔԱԼՈՎ	13	ՂՇ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7	Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36	ՖՐ.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18, ԵՌԱՄՍ.	9	»
» ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹՈՎ եւ ամենօրեայ Տիկնոպարով	40	»

Անգլ. լիրան 119 ղրշ.—20 ֆրանգն $94^1/_2$.—Ռուբլին 55 ղրշ.էն վար չէն առնուիր։

Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար։

ԱՆԵՏԻՐ։ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փոխ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.նոց բօսդայի փուլը 20 ղրշ.ի հաշիւով, եւ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բօսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բօսդ—լօքալէն զատ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն եւ ամիսի տարբերութիւնն առաքողին վրայ են։

Ձեռքերուն եւ Փոխ" գրերուն վրայ պէտք է որ առաքողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։

Նմանապէս, մայրաքաղաքէն կամ գաւառէն ղրկուած Ազդերը պէտք է դրոշմուած ըլլան ըստ օրէնքի։ Ենկեղեցական ու բարեգործական Ծանուցումները զերծ են դրոշմի տուրքէն։

Պոլսոյ եւ գաւառի մէջ, ա՛յն վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Տպարանին պաշտօնական թըղթին՝ ստորագրուած Տնօրէնէն, ու կընքուած Լրագրին սեփական կնիքովը։

Պակաս թերթ կ'ղրկուի անոնց որ վերոյգրեալէն տալ...ր սակով հաշուած ըլլան իրենց ղրկած դրամը։

Բաժանորդ գրուելու եւ դրամը ղրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանտա—բոսդ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչեւ 100 ղրշ.։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանտա—բոսդին կտրոնին ետին նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, եւ թերթը կ'ղրկուի, անմիջապէս։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք ՁԵՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Ձնորոգուած բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'գադրին։

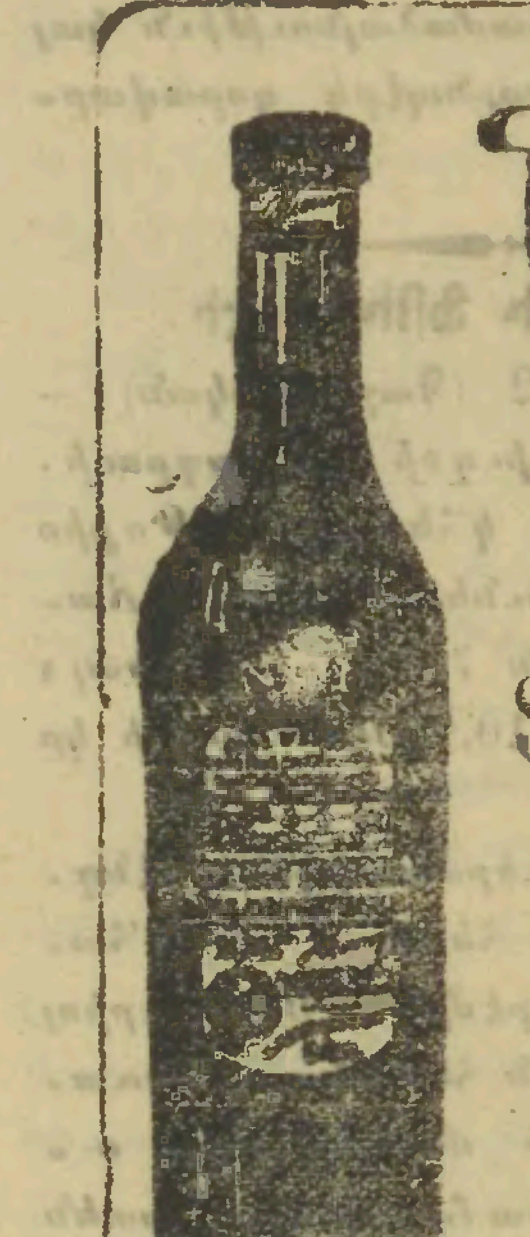
Հին թիւերը սովորական գնով չեն ծախուիր։

Զետղուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։

ՆՈՒՐԻՖ ԳԻՆԻ

(Խոս եւ Քանէեա)

ՈՅԺ ՏԱԼՈՒ ԵՒ ԱՐԻՒՆԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ

ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ Ջիղերը, արիւնը

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ Ջիղը եւ աղջկանց արբունքի հասակի Ցնցումները

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆՈՒՐԻՖ ԳԻՆԻՆ խիստ հաղցրահամ է եւ ՋԿԱՆ ԻՒՂԻ տեղ գործածուելով անոր կրկնապատիկ ազդեցութիւնը կ'ընէ։

Կ. Պոլիս Բահչէ Գափու եւ Բօսփոր վաճառատունին եւ ․․․ ․․․ դեղարաններուն եւ դեղատուներուն մէջ։

40—2

ՀԱՅՏԸՂՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՔՕՖՐԱ ՄՍԾ—ՓՈՂ.ՈՑ Ն° 479

Նոր քանի մը տեսակ ապրանքներ ի ցոյց դրուած են զեղչեալ գիներով։ Կ'յուսանք որ յարգոյ յաճախորդք պիտի փութան օգուտ քաղել այս գեղեցիկ առիթէն։ 30%—40% զեղչով գազմիրէ գոտիմետրներ, չոլ... ... , ձեռնոցներ, ֆանէլա, փլանէլ, որպէս, քթան ծածկոց սեղանի, բրդոտ ... , վարագոյր։ Բաց աստի, կան 5000է աւելի կապ՝ տամպաղու քազմիր, չոլ... ... , ֆանէլա, նաեւ ամեն աման ուրիշ կտորներ։ 8—4

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. Կարգ	Բ. Կարգ
Սէտի	Նայդօքրիա
Մինիս	Եմէյսիա
Բափոիս	Պուզիրիս
Թէյպէր	Մօէրիս
Նարպոն	Թայլէր
Նավարին	Թարոս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են։ Նաւուն մէջտեղն ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականաւ թեամբ կ'լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւներն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն, բայց տեսչուհի չունին։ ․․․

Կ. Պոլսէ Լիվըրբուլ Ա. կարգի գինն է 15

» » Բ. » » » 11

Կ'խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց եւ Ղալաթիոյ մաքսին համար իրենց հրամանագրերը տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. Ուիթոլ եւ Ընկ. Գործակալք

Ուիթոլ խան, Պահճէ գափու, Պոլիս

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.

50—8 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ՀՐԱՇԱԼԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ

ԷՍԱՆՍ ՏԸ ԹԷՐԷՊԱՆԹԻՆը ճշմար տապէս հրաշալի ազդեցութիւն մը ունի կէս-գլխու ցաւին եւ բոլոր ջղային պրկումներուն դէմ։ Բայց ա՛յնքան առաւելութիւն ունի որ, երկար ատենէ ի վեր հիւանդները մեծ դժուարութեամբ կրնային առնել զայն։ Այսօր, շնորհիւ ԲԻԼԻՐԹԱՆԻ ԷՍԱՆՍ ՏԸ ԹԷՐԷՊԱՆԹԻՆԻ ԲԻՒԼԸներուն, այս հիւանդի ... կարելի է առնել առանց ո եւ է համ մը զգալու։

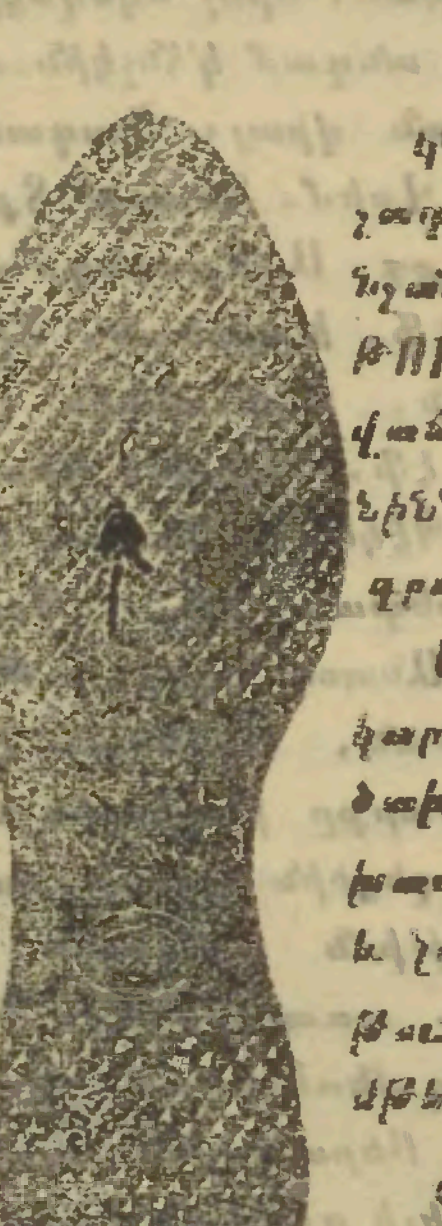
ԲԻԼԻՐԹԱՆԻ ԷՍԱՆՍ ՏԸ ԹԷՐԷՊԱՆԹԻՆԻ ԲԻՒԼԸներէն 3—4 հատը կը բաւեն արդարեւ քանի մը վայրկեանի մէջ անհետացնելու ամէնէն տառապեցնող կէս-գլխու ցաւերը եւ ամէնէն ցաւագին ջղային պրկումները՝ ո՛ւր որ ալ ըլլայ անոնց կեդրոնը, գլուխը, անդամները, կողերը եւայլն։ Ուրիշ դեղերէ աւելի արագաբար, վստահօրէն եւ առանց ցնցումի, կը բուժէ նաեւ նոյն իսկ ամէնէն զօրաւոր միզանցքաբորբոքումներն ու դժուարամիզութիւնները։

Բարիզի Բժշկական Ակադեմիան փորձարկուած է այս դեղին պատրաստութեան կերպը, ինչ որ ամենամեծ երաշխիք մըն է զայն յանձնարարելու համար հիւանդներու վստահութեան։ Կը ծախուի բոլոր դեղարաններու մէջ, շիշը 2 ֆրանքի։

Յ. Գ. Շփոթութիւններէ զերծ մնալու համար, պահարանին վրայ գործատունին հասցէին ուշադրութիւն ընել.

Maison L. Frere, 19, rue Jacob, Paris

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐ "ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ„

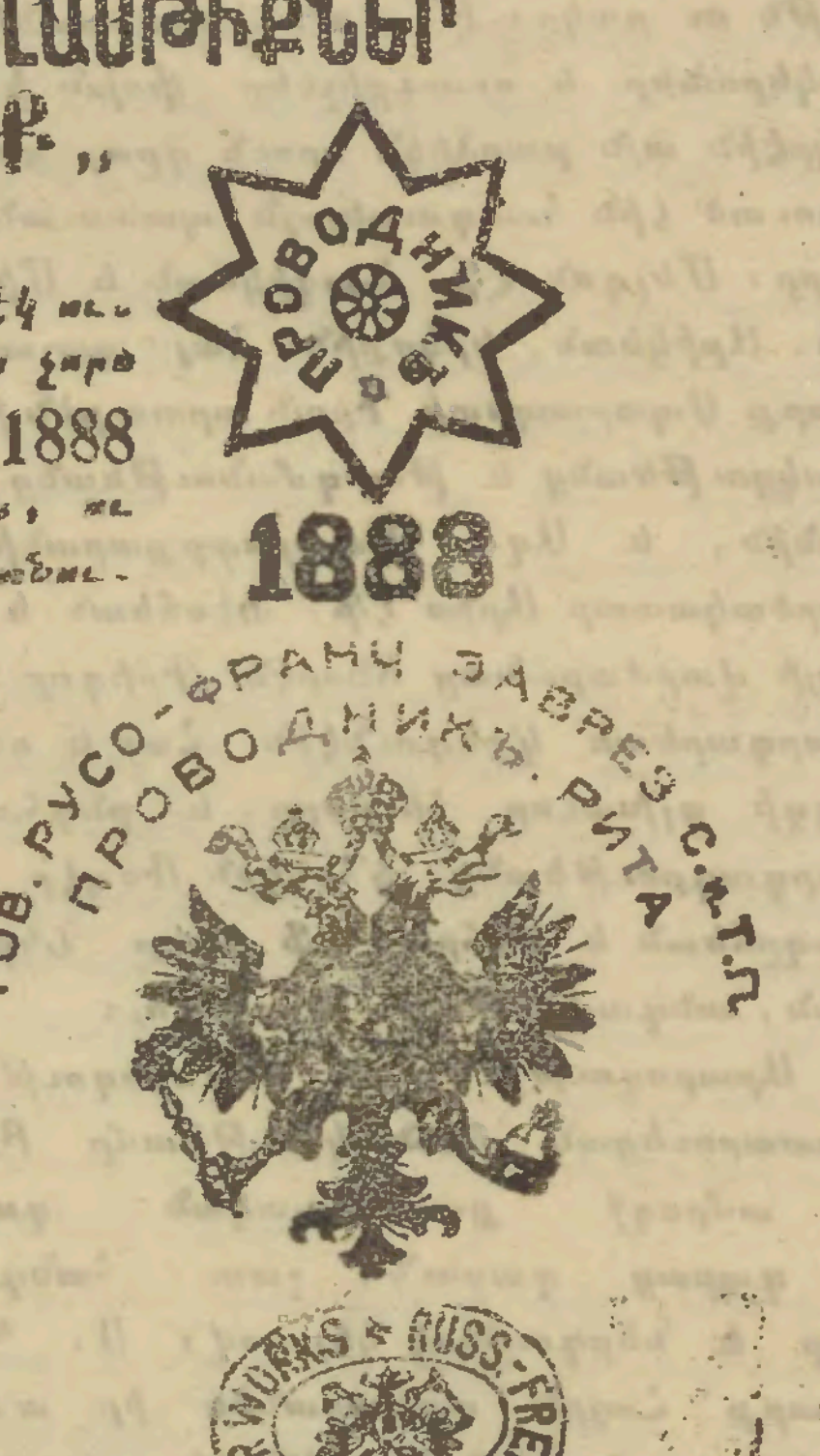

Կ'յանձնարարուի ամէնուն աղէկ ուշադրութիւն ընել շուրջի ու չարա նշաններուն, եւ մանաւանդ 1888 ԹՈՒԱԿԱՆԸ կրող ԱՍՏՂԱՆԻՇԻՆ, ու վաճառատան «ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ» անուններէն որ ռուսերէն գիրերով գրուած է անոր մէջը։

Այս ընտիր եւ առաջնակարգ ռուսական լասթիքը կը ծախուի, կօշիկի ամէ՛ն գըլխաւոր վաճառատուներուն եւ լասթիքի ծախող ամէն խանութներուն մէջ։ Ու բաւն մթերանոցն է.

ՊՈԼԻՍ, ԷՆՏ. ՓՈՍԹԷ

Մեծ—Թէճարէթ խան Թիւ 4

50—50

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր։ Ամբողջ կեանքի վրայ եւ խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, ապագայ տոկոսի դրամագլուխ այլ եւ այլ հաղորդակցութիւններով, չափաւոր տոկոսով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութեան յետոյ ապահովեալին ապագայ կ'ընդունի։ Ընկերութիւնն ո՛ եւ է տարակուսութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնապահովութեան, ժառանգին, ամէն կարգ հաղորդակցութեան դատաւարութիւն, եթէ առանց իմաց տալու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛ եւ է ․․․ չի պահանջեր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Դռնձուած ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փոխադրելին ու ապրանքներու, կարասիներու եւ ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին, ալեկոծումի ու կողոպուտի դէմ։

1896ի շահաբաժինն է 18½%, 1897ինը՝ 18%, 1898ինը՝ 18% եւ 1899ը՝ 16%։

Ընկերութեան դրամագլուխն ուղին են ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԻԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սոֆիա։

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ. 50—8

Նոյեմբերի, Վալիտէ խան, Օսմ. Պանքայի քով, Թոփհանէի ... ...։

Գաւառական համար պաշտօնատար ... յանձնարարութեամբ գործ ... ...

ՁՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴԵՑԻԿ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ ջղային հիւանդութիւնները կը ծնին գլխաւորաբար ծուլութեան ու մաքի չարաչար աշխատութենէ, յոգնութենէ, հիւծումէ եւ ամէն կարգի զեղծումներէ։ Ջղային հիւանդութիւնները բուժելու համար մինչեւ ցարդ հնարուած դեղերն անբաւական եղած են իրենց մէջ պարունակած դեղերին պակասութեան պատճառով, անոր համար որ վերջինը ... դեղերը ջիղերուն բնական ույժը չեն կրցած վերադարձնել՝ միայն պատրաստուած են։ Բարիզի առաջնակարգ բրոֆէսէօրներէն Պ. ԲՐԻՒՆԻԷ, վերջին տարիներս հնարած է դեղ մը ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷ անունով, որ ոչ միայն տկարացած ջիղերը կը զօրացնէ, այլ բնական ույժէն զատ նոր ույժ կուտայ անոնց, որովհետեւ ինչ նիւթերէ որ կազմուած են ջիղերը, ճիշդ մի եւ նոյն նիւթերով բաղադրուած է այս ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷն։ Երիտասարդական կորով ստանալու եւ ջիղերուն ինչ տարիքի զօրացած ըլլալը հաստատելու համար, կը բաւէ փորձ մը ընել այս դեղէն։

Կէս գլխու ցաւը, ջղային հազը, երեսի ջիղերուն ցաւերը, անքնութիւնը, ջղային տկարութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, սրտի բաբախումն, ույժի թափանցութիւն եւ ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւնները հիմնապէս կը բժշկուին ՆԷՕՐՕԶԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷով, որ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարաններուն ու գեղի մթերանոցներուն մէջ։ 50—11

ԳՈՒՐՑՔԻ ՀԱՐՔՈՒՈՆԵՐ

(Գոնոռէ ․․․), նեղիչ հաղերն եւ ․․․ թիւնները դարմանող այս ․․․ դեղը մեծաշուք ․․․ ․․․ ․․․ բժշկութեան ․․․ կողմէ եւ ․․․ Առողջապահական ․․․ կողմէ ընդունուած եւ վաւերացուած է։ Կ'ծախուի Պոլսոյ բոլոր ․․․ մթերանոցներուն եւ դեղարաններուն մէջ։ Ի ․․․, ․․․ կ'ծախուի ․․․ եւ ․․․ դեղարաններուն մէջ։

45—39 Հնարիչ

Դեղագործ ՀԱԳՓԸ ԷՔՐԷՄ

ԼԷ ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

LE PHÉNIX AUTRICHIEN

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1860 ԻՆ Ի ՎԻԷՆՆԱ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՖՐՔ. 17,000,000

ԿԵԱՆՔԻ » » 31,008,000

Ընկերութեան Դրամատունն է, ի Կ. Պոլիս, ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ.

LA ESTRELLA

ԼԱ ԷՍԹՐԷՅԱ

ՀՐԴԵՀԻ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՄԱՏՐԻՏ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՖՐՔ. 10,000,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ » 12,000,000

Ընկերութեան Դրամատունն է, ի Կ. Պոլիս, ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Գրասենեակք, Կ. Պոլիս, Ալեմտաղ խան Թիւ 11—15 50—1

Լիազօր Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

ԹԻՒՆԷԼԻՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐԸ

Ահաւասիկ ամբողջ պատճէնը Թիւնէլի պայմանագրին. —

Յօդուած Ա. — Ղալաթիա —Բերա Թիւնէլին մենաշնորհի պայմանաժամը լրանալու Թուականէն սկսեալ 75 տարուան համար նորոգուած է։

Յօդ. Բ. — Ընկերութիւնն յանձն կ'առնէ այս նոր պայմանաժամուն մէջ բանեցնել Թիւնէլն ըստ 285 տարւոյ Մայիս 3ի պայմանագրին, եւ փոխանակ նոյն պայմանագրին 32րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն զատ չահուն $1^1/_2$% տալու Օսմ. Կառավարութեան, յանձն կ'առնէ 4% վճարել նոյն պայմանաժամուն մէջ։

Յօդ. Գ. — Թիւնէլի ընկերութիւնը պարտաւոր է ներկայ պայմանաժամին լըրանալէն առ առաւելն մինչեւ երեք տարի Օսմ. Անանուն ընկերութիւն մը կազմել, համաձայն Կայսերական Իրատէով հաստատուած կանոնագրին տրամադրութեանց։

Յօդ. Դ. — Ընկերութիւնը պէտք քակէ Թիւնէլին Բերայի եւ Ղալաթիոյ կողմը գտնուող ներկայ կայարանները, եւ անոնց տեղ շինել պիտի տայ քարուկիր կայարաններ, յարմար բաժանումներով եւ արտաքին ու ներքին յարդարանքով, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ վաւերացեալ ծրագրին համաձայն։ Ընկերութիւնը պիտի կրնայ Թիւնէլի երթեւեկը դադրեցնել մինչեւ երեք ամիս, այս շինութեանց համար։

Յօդ. Ե. — Ընկ.ը թէ այս կայարաններուն եւ թէ յետագայ շինութեանց վերաբերեալ յատակագծերէն ու ծրագիրներէն երեքական օրինակ՝ Օսմ. Անանուն Ընկերութեան կազմուելէն մինչեւ 6 ամիս, պիտի մատուցանէ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան որ այդ յատակագծերուն եւ ծրագիրներուն մատուցուելէն մինչեւ երեք ամիս պիտի քննէ զանոնք, եւ եթէ յարմար գտնէ, նոյնութեամբ, ապա թէ ոչ՝ հարկ դատած փոփոխութիւններով պիտի վաւերացնէ։ Այս յատակագծերուն վաւերացուելէն ետք կայարաններու շինութեան պիտի սկսուի առաջին Մարտ ամսուն, եւ պիտի լրանայ Դեկտ. ամսուն։ Դալով ուրիշ շէնքերու, կալուածներու, անոնց շինութիւնը պիտի կատարուի յատակագծերու վաւերացուելէն մինչեւ երեք տարի, բայց ընկերութիւնն տզատ է անոնց շինութեան սկսիլ, յատակագծերու վաւերացումէն ետք, ներկայ պայմանաժամուն աւարտումէն առաջ։ Ընկերութիւնը պարտաւոր պիտի ըլլայ օրական 50 ֆր. դրամական տուգանք վճարելու, եթէ առանց հարկեցուցիչ պարագայի, որոշեալ պայմանաժամուն մէջ սկսած կամ սկսելէ վերջ աւարտած չըլլայ կայարաններու եւ կալուածներու շինութիւնը։ Ընկերութիւնը կայարաններու աւարտած ըլլալը պիտի զեկուցանէ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան, որ մասնագիտական յանձնաժողովի մը ձեռամբ պիտի կատարէ նոր շինութեանց, Թիւնէլին գծին եւ ուրիշ մասերու ընդունելութիւնը։

Յօդ. Զ. — Ընկերութիւնը յանձն կ'առնէ գնել ներկայ առժամեայ ծրագիրներուն մէջ ցոյց տրուած հողերը՝ անոնց տէրերուն հաւանութեամբ, եւ կալուածները շինել անոնց վրայ։ Բերայի կողմը շինուելիք շէնքը 1500 կանգուն հողի վրայ պիտի ըլլայ, զոր ամբողջովին պիտի ծածկէ։ Ընկերութիւնը պիտի գնէ իր այժմ ունեցած 1300 կանգուն հողին մերձակայ գետինը, որ կ'նայի Թիւնէլի հրապարակին վրայ եւ Թիւնէլ մտնելու ժամանակ ձախ կողմը կ'իյնայ։ Այս երկու գետիններն իրար միացնելով պիտի շինուի նոր շէնքը, որ պիտի բաղկանայ չորս յարկէ, Սարաֆօղլու խանի փողոցին վրայ խանութներ պիտի ունենայ, եւ կանոնաւոր ու պարզ ու պատշաճ ձեւով պիտի շինուի։ Ղալաթիոյ կողմը շէնքը պիտի կառուցուի 1200 քառ. կանգուն գետնի վրայ, զոր ամբողջովին պիտի ծածկէ։ Այս գետինը պիտի կազմէ ընկերութեան արդէն ունեցած 1080 կանգուն գետնին վրայ, գնուելիք 120 քառակուսի կանգուն տեղն աւելցնելով։ Այս Նորակառոյց շէնքը պիտի բաղկանայ երեք յարկէ, խանութներ պիտի ունենայ կայարանին ետեւ ի փողոցին վրայ, եւ նման պէտք ըլլայ կայարանին եւ Հէլուանեան խանին միջեւ կառուցուած շէնքին։ Թէ՛ Բերայի եւ թէ Ղալաթիոյ կողմը կառուցուելիք շէնքերուն համար ըլլալիք ծախքը 30,000 օսմ. լիրայէ վար չպիտի ըլլայ։ Վերեւ յիշուած ընդունելութիւնն այս կալուածներուն համար չէ, զի առանք շէնքերու կանոնագրին պէտք են թէ աւարտուին։ Ըստ ընկերութեան պայմանագրին 33րդ յօդուածին, այս կալուածներէն պիտի առնուի օրինական տուրքը։ Այս կալուածներու վարձատուութենէն՝ եղած ծախսերն եւ օրինական տուրքերն առնուելէն ետք, 5% Օսմ. Կառավարութեան պիտի տրուի։

Յօդ. Է. — Մենաշնորհի պայմանաժամուն աւարտումէն ետք, Օսմ. Կառավարութեան պիտի փոխանցուին գիծն եւ յարակից բոլոր մասերը, ինչպէս կ'տրամադրէ սկզբնական պայմանագրին 3'րդ յօդուածը, եւ սոյն պայմանագրին մէջ յիշուած երկու կալուածները, լաւ վիճակի մէջ եւ առանց ո եւ է փոխարինութեան։

Յօդ. Ը. — Պայմանագրին 28րդ յօդուածին մէջ յիշուած գնման իրաւունքը մենաշնորհի ներկայ պայմանաժամին աւարտելէն մինչեւ 25 տարի պիտի կրնայ ի գործ դրուիլ, եւ գնման փոխարէն ըլլալիք տարեվճարն հետեւեալ կերպով որոշուած է. — Թիւնէլի գծին գնման նախորդ 7 տարիներուն մէջ եղած շահերը պիտի առնուին, ասոնցմէ պիտի զեղչուի ամէնէն աւելի քիչ շահ գոյացած երկու տարիները, եւ մնացեալ հինգ տարիներու մէջ գոյացած հասոյթներու միջինը պիտի առնուի։ Բայց այսու այժ չպիտի ունենայ յիշեալ 28րդ յօդուածի այն տրամադրութիւնը թէ տրուելիք տարեվճարը վար չպիտի ըլլայ հօթը տարիներու վերջինին հասոյթէն։ Գծին գնման հետ պիտի կրնան գնուիլ նաեւ Զ. յօդուածին մէջ յիշուած կալուածները, հետեւեալ պայմաններուն մէջ. — Օսմ. Կառավարութեան կողմէ տարեվճար մը պիտի սահմանուի՝ մինչեւ մենաշնորհի պայմանաժամուն լրանալը տրուելու համար։ Այս տարեվճարը սահմանուած է հետեւեալ կերպով. — Կալուածներու գնման ժամանակին նախորդ 7 տարիներու մէջ ստացուած վարձքերը պիտի գումարուին եւ անոնցմէ պիտի զեղչուին ամէնէն աւելի քիչ հասոյթ բերող երկու տարիները։ Մնացեալ հինգ տարիներու վարձքերուն միջինէն վար պիտի տրուի $2^1/_2$%, եւ մնացեալը պիտի տրուի Ընկերութեան։ Օսմ. Կառավարութիւնը կ'ապահովէ որոշեալ ժամանակներու մէջ տարեվճարին հատուցումը, եւ առ այս ժամանակ պայմանագիր պիտի կնքուի։

Յօդ. Թ. — Առանց հարկեցուցիչ պատճառի, եթէ ընկերութիւնը ներկայ պայմանագրով ստանձնած պարտաւորութիւնները մասամբ կամ ամբողջովին չկարենայ կատարել, մենաշնորհի ամէն իրաւունքները պիտի ջրկուին։

Յօդ. Ժ. — Ընկերութիւնը տարուէ տարի, ներկայ մենաշնորհի պայմանաժամուն լրանալէն սկսեալ, զինուորական հաստատութեանց պիտի վճարէ զատ հասոյթէն 3%։

Յօդ. ԺԱ. — Բաց ի այն տրամադրութիւններէն որք ներկայ պայմանագրով կը փոփոխուին, ըստ առաջնոյն պիտի գործադրուին Թիւնէլի մենաշնորհին վերաբերեալ 3 Սեպտ. 36 եւ 3 Մայիս 285 թուակիր պայմանագրին տրամադրութիւնները։

Յօդ. ԺԲ. — Եթէ Օսմ. Կառավարութիւնը Թոյլտուութիւն տայ քարշողական դրութեան մը գործածութեան, Ընկերութիւնը պիտի կրնայ օգուտ քաղել այս Թոյլտուութենէն, եւ եթէ ընկերութիւնը քարշողական աւելի աժան դրութիւն մը գործածել ուզէ, պիտի կրնայ արտօնութիւն խնդրել Կառավարութենէն։

Յօդ. ԺԳ. — Ընկերութիւնը, ներկայ պայմանագրին փոխանակմամբ, եւմտական գանձուն իբր երաշխաւորութեան գումար յանձնած 1500 ոսկին, տոկոսով միասին 3000, պիտի սեպէ առ հաշիւ Կառավարութեան ըլլալիք բաժնեվճարին։

Յօդ. ԺԴ. — Ընկերութիւնը ներկայ պայմանագրին փոխանակուած պահուն, հօն կ'կենայ իր յետագայ ղանազան պաշտօնեաներէն, որոց գումարն 122,000 լիրայի կ'հասնի. այս պահանջքն յառաջ եկած է Թիւնէլին ձեռնածախս կերպով կատարուելէն, եւ հետեւապէս հանրօգուտ Նախարարութեան ընտրուած մեծերուն՝ Պաշտօնական յանձնաժողովի մը միջոցաւ գնահատուած արժէքին երկու անգամ աւելնալէն, երրորդ՝ ըստ որում պայմանագրուած էր որ փոխագրութեան վարձքը պէտք դրամով պիտի գանձուէր, դրամական ընթացքին փոփոխութիւն կրելէն, եւ չորրորդ՝ Բերայի կողմը շինուած Թրամվէյին մրցումէն յառաջ եկած վնասներէն։ Կայսերական Կառավարութիւնն ալ մինչեւ այս պայմանագրին փոխանակութեան պաշտօնէն դիզուած $1^1/_2$% իբր շահակցութեան իրաւունքէն, որու մասին անհամաձայնութիւն ծագած էր ընկերութեան հետ, եւ ուրիշ պահանջումներէն ետ կ'կենայ։

Յօդ. ԺԵ. — Թէ՛ կայարաններու եւ Թէ շէնքերու ու կալուածներու շինութեան համար Եւրոպայէ բերուելիք բաւարկելիքն եւ այլ այս կարգի նիւթեր աղատ պիտի ըլլան մաքսատուրքէ։

ԴԱԼՖԱՍԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ. — Խնամակալութիւնս շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ թէ ի նոր Սուրբ Մինըան էֆ. Գարաճէօզեան 10 Օսմ. ոսկի նուիրած է հաստատութեանս իբր նորածին որդւոյն մկրտութեան առթիւ։ (Կնք. Խնամակալութեան.)

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ազգային հիւանդաց Խնամակալութիւնն որ այս տարի եւս 4000 քաղ աժուխ բաժնեց անխտիր երեք թաղերու կարօտեալը, շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր նուիրատուներուն եւ այն բարեսէր անձանց որք հակառակ ցրտաշունչ օդին՝ գիշերով ըրին նուիրատու թաղերուն մէջ սրտաշարժ պտոյտ։ Շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ նաեւ թէ Տիկին Կարապետ Մ. Բէյլէրեան իր վաղամեռիկ քրոջ Տկն. Վ. Պ. Կիւլպէնկեանի հոգւոյն համար մէկ ոչխար եւ մէկ քաղցր բրինձ, բարեսէր Տիկին մը Ս. Շահեան տոնին առթիւ 20 ղշ., Անիքաստ էֆ. Շամլեան իր նոր յուղարկաւորութեան առթիւ 20 եւ Խաչիկ էֆ. Խանճեան՝ Հ. Թաղլեան ճանապ յուղարկաւորութեան առթիւ 40 ղշ. նուիրած են։